БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

УЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

9-ЙИЛ ЧИҚИШИ
№ 234 (2267).
24 НОЯБРЬ ШАНБА 1962 ЙИЛ
БАҲОСИ 2 ТИЙИН

ПАРТИЯ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ИШОНЧ БИЛДИРИБ АЙТАДИКИ, БУТУН ПАРТИЯ, БУТУН ХАЛҚ САНОАТГА, ҚУРИЛИШГА ВА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИГА ПАРТИЯ РАҲБАРЛИГИНИ ҚАЙТА ҚУРИШНИ ТАМОМИЛА ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАЙДИ ҲАМДА МАЪҚУЛЛАЙДИ ВА БУ ТАДБИР СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ XXII СЪЕЗДИ ҚАБУЛ ҚИЛГАН КОММУНИЗМ ҚУРИЛИШИ УЛУҒВОР ПРОГРАММАСИНИНГ МУВАФФАҚИЯТЛИ БАЖАРИЛИШИНИ ТАЪМИНЛАШДА МУҲИМ ВОСИТА БУЛАДИ.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Пленуми тўғрисида

ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

1962 йил 23 ноябрда КПСС Марказий Комитетининг Пленумида ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг «СССР экономикасини ривожлантириш ва халқ хўжалигига партия раҳбарлиги» тўғрисидаги докладини муҳокама қилиш давом этди.

Эрталабки мажлисда Т. И. СОКОЛОВ (Қозоғистон Компартияси Қўриқ ўлка комитетининг биринчи секретари), В. Э. ДИМШИЦ (СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, СССР Госпланининг раиси), К. Қ. НИКОЛАЕВ (КПСС Свердловск область комитетининг биринчи секретари), В. Н. КУЛИКОВ (Қозоғистон ССР «Пахтаорол» совхозининг директори), П. Е. САБЛЕВ (Харьковдаги Оржоникидзе номли трактор заводининг директори) ўртоқлар сўзга чиқдилар.

Шу билан ўртоқ Н. С. Хрушчев докладини муҳокама қилиш тамом бўлди.

КПСС Марказий Комитетининг Пленумида КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари, СССР Министрлар Советининг Раиси ўртоқ Н. С. ХРУШЧЕВ якунловчи нутқ сўзлади.

КПСС Марказий Комитетининг Пленуми ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг «СССР экономикасини ривожлантириш ва халқ хўжалигига партия раҳбарлиги» тўғрисидаги доклади юзасидан якдиллик билан қарор қабул қилди.

КПСС Марказий Комитетининг Пленуми кечки мажлисда ташкилий масалаларни қараб чиқди.

Пленум ўртоқ Л. Н. Ефремовни КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзолигига кандидат қилиб сайлади. Пленум В. И. Поляков ва А. П. Рудаков ўртоқларни КПСС Марказий Комитети аъзолигига кандидатликдан Марказий Комитет аъзолигига кўчирди.

КПСС Марказий Комитетининг Пленуми:

— КПСС Марказий Комитети Саноат ва қурилиш бўйича бюросининг раиси ўртоқ А. П. Рудаковни КПСС Марказий Комитетининг секретари қилиб;

— КПСС Марказий Комитети Қишлоқ хўжалиги бўйича бюросининг раиси ўртоқ В. И. Поляковни КПСС Марказий Комитетининг секретари қилиб;

— Ўртоқ Ю. В. Андроповни КПСС Марказий Комитетининг секретари қилиб;

— КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги ташкилий-партиявий масалалар бўйича комиссия раиси ўртоқ В. Н. Титовни КПСС Марказий Комитетининг секретари қилиб сайлади.

КПСС Марказий Комитетининг секретари ўртоқ П. Н. Демичев КПСС Марказий Комитети Химия саноати ва енгил саноат бюросининг раиси қилиб тасдиқланди.

КПСС Марказий Комитетининг секретари ўртоқ Л. Ф. Ильичев КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Идеология комиссиясининг раиси қилиб тасдиқланди.

КПСС Марказий Комитетининг секретари ўртоқ А. Н. Шелепин КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети Партия-давлат контроли комитетининг раиси қилиб тасдиқланди.

Партия-давлат контроли комитети тузилиши муносабати билан Марказий Комитет Пленуми КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Партия контроли комитетини КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Партия комиссиясига айлантиришга қарор қилди.

Ўртоқ Н. М. Шверник Партия комиссиясининг раиси қилиб, ўртоқ З. Т. Сердюк раиснинг биринчи ўринбосари қилиб тасдиқланди.

КПСС Марказий Комитетининг Пленуми ўз ишини тамомлади.

СССР ЭКОНОМИКАСИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ВА ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИГА ПАРТИЯ РАҲБАРЛИГИНИ ҚАЙТА ҚУРИШ ТЎҒРИСИДА

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ПЛЕНУМИНИНГ ЎРТОҚ Н. С. ХРУШЧЕВ ДОКЛАДИ ЮЗАСИДАН 1962 ЙИЛ 23 НОЯБРДА ҚАБУЛ ҚИЛГАН ҚАРОРИ

КПСС Марказий Комитетининг Пленуми шуни қайд қиладики, мамлакатимиз КПСС XXII съездидан кейин ўтган бир йил ичида ички ҳаёт соҳасида ҳам, халқаро майдонда ҳам катта муваффақиятларга эришди. Съезд қарорлари, партиянинг янги Программаси ижтимоий тараққиётни кучли суратда жадаллаштирди, меҳнаткашлар оммасининг тинчлик, демократия ва социализм учун курашини кучайтириб юборди.

КПСС XXII съездининг тарихий қарорлари совет халқининг ижодий активлигини янада юксалтирди. Партия бу қарорларни амалга ошира бориб, коммунистларнинг авангардлик ролини тағин ҳам оширишга эришди, меҳнаткашлар билан алоқани кенгайтирди ва мустаҳкамлади, оммага сиёсий раҳбарлик қилиш соҳасида янги тажриба орттирди.

Ишчилар, колхозчилар, совет интеллигенцияси ўз меҳнати билан Ватанимизнинг бойликларини кўпайтирмоқдалар, унинг иқтисодий қудратини ва мудофаа қобилиятини мустаҳкамламоқдалар, етти йиллик планни бажариш учун актив кураш олиб бормоқдалар.

Совет Иттифоқининг саноати ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш бўйича етти йилликнинг тўрт йили планини 104,5 процент бажарди. 1959-1962 йилларда саноат маҳсулотининг ўсиши контроль рақамларда кўрсатилган 39 процент ўрнига 45 процентни ташкил этади. Топшириқдан ташқари 28 миллиард сўмлик саноат маҳсулоти ишлаб чиқарилади.

Капитал қурилиш кенг авж олди. 1959-1962 йиллар мобайнида давлат томонидан сарфланадиган капитал маблағларнинг умумий ҳажми 107 миллиард сўмга етади ва етти йиллик планда ана шу йиллар учун мўлжаллланганидан қарийб олти миллиард сўм кўп бўлади.

Кейинги йилларда қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини янада юксалтириш соҳасида катта тадбирлар амалга оширилди. Мамлакатнинг бир қанча районларида иқлим шароити ноқулай келганлигига қарамай, 1962 йилда тўққиз миллиард пуд дон етиштирилди. Тайёрланган ғалла 3,4 миллиард пуддан ортиқ ёки ўтган йилдагига қараганда 270 миллион пуд кўпроқдир.

Партия илгаригидек меҳнаткашларнинг фаровонлигини юксалтиришга катта эътибор бериб келди. Халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқариш кўпайди, товар обороти плани ошириб бажарилди. Уй-жой қурилиши кенг кўламда олиб борилмоқда. Етти йилликнинг тўрт йили мобайнида шаҳарларда ва ишчи посёлкаларида жами сатҳи 325 миллион квадрат метр бўлган уй-жой ёки 8,8 миллион янги квартира фойдаланиш учун топширилди, қишлоқ жойларда 2 миллион 400 минг уй қурилди.

Партия кейинги даврда, хусусан КПСС XX съездидан кейин, экономикага раҳбарлик қилишдаги камчиликларни тугатиш ва ленинча принциплар асосида халқ хўжалигини бошқаришни такомиллаштириш соҳасида кўп иш қилди.

Турмуш партиянинг, унинг Марказий Комитетининг ленинча йўли тўғри йўл эканлигини тамомила тасдиқлади. Халқ хўжалиги кенгашлари, колхоз-совхоз ишлаб чиқариш бошқармалари хўжаликка раҳбарлик қилиш соҳасида социалистик экономиканинг ҳозирги даражасига мувофиқ бўлган формалардир.

Партиянинг халқ хўжалигига раҳбарлик қилишни яхшилаш соҳасида кўрган тадбирлари етти йиллик планни муваффақиятли бажаришга ижобий таъсир кўрсатмоқда.

КПСС XXII съезди халқ хўжалигига раҳбарликни янада яхшилашни партиянинг биринчи галдаги ва энг муҳим вазифаларидан бири қилиб қўйди. Эндиликда саноатга, қурилишга ва қишлоқ хўжалигига партия раҳбарлигини ҳам замон талабларига мувофиқ ҳолга келтириш зарур. Коммунистик қурилиш кенг авж олдирилган, партиянинг роли мислсиз ўсган бир шароитда халқ хўжалигига раҳбарликни ташкилий жиҳатдан қайта қуриш буюк сиёсий аҳамиятга эгадир.

Ҳозирги вақтда партиядан тўғри шиорни ўз вақтида бера билишгина эмас, балки ишлаб чиқаришга, саноат, қишлоқ хўжалигининг, экономика барча тармоқларининг ривожланишига ишнинг кўзини билиб кун сайин ва конкрет раҳбарлик қилиш ҳам талаб этилади.

Мамлакат халқ хўжалигини ривожлантириш суръатлари аввало миллионларнинг меҳнат ғайратига, партия сиёсатини, хўжалик қурилиш планларини амалга оширишни ташкил эта билишига боғлиқдир.

Аммо, халқ хўжалигига раҳбарлик қилишнинг ўз вақтида ижобий роль ўйнаган аввалги ташкилий формалари эндиликда саноат ва қишлоқ хўжалигининг барча тармоқлари билан планли ва конкрет суратда шуғулланишга, мавжуд камчиликларни йўқотиш учун ўз вақтида самарали чоралар кўришга имкон бермаётир, хўжаликка раҳбарлик қилишда дабдабабозлик ва кампаниячиликни туғдирмоқда, партия кадрларини жой-жойига тўғри қўйишга ва уларнинг билими ҳамда тажрибасидан яхшироқ фойдаланишга халақит бермоқда.

Шу камчиликларни бартараф қилиш ва халқ хўжалигига раҳбарликни яхшилаш учун **қуйидан юқоригача партия раҳбар органлари тузилишида ишлаб чиқариш принципига ўтиш зарур.**

Партия органларининг ишлаб чиқариш принципига қараб тузилиши саноатга, қурилишга ва қишлоқ хўжалигига янада конкрет ҳамда планли раҳбарлик қилишни таъминлаш, асосий эътиборни ишлаб чиқариш масалаларига қаратиш имконини беради. Ана шундай қайта қуриш партия фаолиятининг ҳамма томонларини активлаштиришга ёрдам беради, ташкилий ва идеология ишларини коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтириш ва янги кишини тарбиялаш вазифалари билан янада маҳкам боғлайди.

Коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтириш техника тараққиёти суръатларини жадаллаштиришни талаб этади. Ҳозирги вақтда илмий-тадқиқот ва лойиҳалаш-конструкторлик ташкилотларининг катта бир қисмига раҳбарлик ишлари халқ хўжалиги кенгашлари министрликлар ва идораларга бўлиб юборилган. Бу эса, халқ хўжалиги тармоқларида ягона техника сиёсати ўтказишни қийинлаштиради, янги техникани жорий қилишга халақит беради.

КПСС Марказий Комитети Пленуми илмий-тадқиқот ва конструкторлик ташкилотларига раҳбарликни қайта қуриш, уларнинг фаолиятида параллелизм ва тарқоқликни тугатиш, техника сиёсатига раҳбарликни марказлаштириш тадбирларини амалга ошириш зарур, деб ҳисоблайди.

КПСС Марказий Комитети Пленуми партия, совет ва хўжалик органларининг эътиборини саноат, уй-жой ва маданий-маиший қурилишни ташкил этишдаги жиддий камчиликларга жалб этади. Баъзи халқ хўжалиги кенгашлари, иттифоқчи республикаларнинг Госпланлари маҳаллий партия органлари кўпинча умумдавлат манфаатларини эътиборга олмай, янги объектларни лойиҳалар, материаллар, ишчи кучи, машина-ускуналар билан таъминлаш имкониятини ҳисобга олмай, янги объектлар қуришга киришадилар, маблағларни жуда кўп қурилишларга сочиб юборадилар.

Лойиҳалаш ва қурилиш ишларида ортиқчаликларга йўл қўйилмоқда, замонавий типовой лойиҳалар жуда суст жорий қилинмоқда. Қурилиш лойиҳа ташкилотларининг фаолиятига чинакам йўл-йўриқ кўрсатилмаётир ва уларнинг фаолияти мувофиқлаштириб олиб борилмаётир. Кўпгина лойиҳалаш институтлари тор доирада иш олиб бориб, бошқа лойиҳалаш ташкилотлари ва илмий-тадқиқот институтлари билан яхши боғланган эмаслар. СССР Госстройи қурилиш лойиҳаларини тузишни ташкил этишда етакчи ўринни эгаллаб олганича йўқ.

Шу катта камчиликларни тугатиш учун қурилишни лойиҳалашни тартибга солиш, партия ташкилотларининг капитал қурилиш ишига раҳбарлигини яхшилаш зарур.

Халқ хўжалиги кенгашларининг беш йиллик фаолияти тажрибаси шуни кўрсатдики, йирик халқ хўжалиги кенгашлари саноат тармоқларини маҳорат билан бошқармоқдалар, моддий-техника ресурсларидан мувофиқ фойдаланиш учун катта имкониятларга эгадирлар, ишлаб чиқаришни бир жойга тўплаш, ихтисослаштириш ва кооперативлаштириш учун энг яхши шарт-шароитларга эгадирлар. Эндиликда социалистик тузумнинг имкониятлари ва афзалликларидан янада тўлароқ фойдаланиш учун халқ хўжалиги кенгашларини йириклаштириш соҳасида янги қадам қўймоқ керак.

Халқ хўжалиги кўламларининг кенгайиши, фан ва техниканинг тез тараққий этиб бораётганлиги планлаштиришнинг илмий даражасини янада кўпроқ оширишни талаб қилмоқда. Аммо, Госплан, Давлат иқтисодий кенгаши ва бошқа планлаштирувчи органларнинг иши мамлакатимиз экономикаси тараққиётининг ҳозирги босқичи талабларига кўп жиҳатдан мос келмаётир. Хўжалик планлари баъзан пухта иқтисодий ҳисоб ва тадқиқотларга асосланиб тузилмаётир, айрим соҳалар ва иқтисодий районларнинг тараққиёт суръатлари мавжуд пропорциялар билан белгиланмоқда. саноатнинг, масалан, химия, электроника каби катта истиқболга эга бўлган тармоқларини жадал ўстириш зарурлиги ҳисобга олинмаётир.

КПСС Программаси талабларига мувофиқ, халқ хўжалигини планлаштириш ишини яхши йўлга қўйиш, планлаштирувчи органларнинг ишини қайта қуриш юзасидан илгари бошланган ишни тугаллаш зарур.

КПСС Марказий Комитети Пленуми барча партия ташкилотларининг, давлат, хўжалик органларининг, касаба союзлари, комсомол ва бошқа жамоат ташкилотларининг эътиборини ишлаб чиқаришни бошқаришда меҳнаткашларни қатнаштириш демократик принципларини янада ривожлантириш, яккабошчиликни корхоналар ва қурилишларни бошқаришга оммани кенг жалб этиш билан тўғри қўшиб олиб бориш зарурлигига жалб этади.

Коммунистик жамият қурилиши кенг авж олдирилган даврда партия, давлат ва жамоат контролининг роли ҳамда аҳамияти мислсиз ўсади. Кейинги йилларда шахсга сиғиниш оқибатларини тугатиш соҳасида партия томонидан кўрилган тадбирлар контроль органларининг ишини бирмунча яхшилаш имконини берди. Аммо, партия ва давлат контролининг Ленин кўрсатиб берган ташкилий структураси ҳали тўла тикланган эмас.

Контролни ташкил этишдаги катта нуқсонлар хўжалик ва маданий қурилишимизнинг боришига жиддий таъсир кўрсатмоқда. Давлат контроли органлари партия ва ҳукуматнинг энг муҳим директивалари қандай бажарилаётганлигини ҳали суст текшириб турмоқдалар, кўзбўямачилик, ўғрилик, порахўрлик, бюрократизм, сансалорлик билан ва социалистик тузумнинг табиатига ёт бўлган бошқа салбий ҳоллар билан қаттиқ кураш олиб бормаётирлар.

КПСС Марказий Комитети Пленуми халқ хўжалигига партия раҳбарлигини яхшилаш, саноат ва қурилишда хўжаликни бошқаришни такомиллаштириш, мамлакатда ягона партия-давлат контролини вужудга келтириш юзасидан янги тадбирларнинг амалга оширилиши халқ хўжалигини юксалтиришда, партиянинг энг асосий вазифасини — халқ фаровонлигини янада ошириш, Совет Иттифоқи меҳнаткашларининг моддий ва маънавий эҳтиёжларини қондириш вазифасини ҳал этишда муҳим роль ўйнайди, деб ҳисоблайди.

Бошқарув аппаратини қисқартириш, бу аппаратнинг ишини яхшилаш юзасидан партиянинг умумий йўлига асосланиб, КПСС Марказий Комитети Пленуми партия, совет, хўжалик органларининг ишини тубдан қайта қуриш, аппарат ходимлари сонини кўпайтирмай, балки аксинча, бу аппаратни қисқартиришга, аппарат чиқимларини камайтиришга олиб келади, деб таъкидлайди.

Коммунизмга биринчи бўлиб йўл очиш шарафига муяссар бўлган совет халқи хўжалик қурилишида катта тажриба орттирди. Коммунистик партия халқ хўжалигига раҳбарликни қайта қурганида янги жамиятни ташкил этиш ва социалистик экономикани бошқариш формаларини доим такомиллаштириб бориш зарур эканлиги тўғрисидаги ленинча кўрсатмаларга асосланади.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети Пленуми **қарор қилади:**

I.

Партиянинг халқ хўжалигига раҳбарлиги соҳасида:

1. Халқ хўжалигига партия раҳбарлигини қайта қуриш юзасидан КПСС Марказий Комитетининг Президиуми ишлаб чиққан ва ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг Марказий Комитетнинг шу Пленумида қилган докладида баён этилган тадбирлар маъқуллансин.

2. Партиянинг раҳбар органларини ишлаб чиқариш принципини асос қилиб олган ҳолда қуйидан юқоригача қайта ташкил этиш ва шу йўл билан саноат ҳамда қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришига конкрет раҳбарликни таъминлаш зарур, деб топилсин.

Ҳозир мавжуд ўлка, область доирасида қоида равишда икки мустақил партия ташкилоти:

— саноатда, қурилишда, транспортда, саноат ишлаб чиқариши ва қурилишга хизмат кўрсатадиган ўқув юртларида ҳамда илмий-тадқиқот институтларида, лойиҳалаш, конструкторлик ташкилотларида ва бошқа муассасаларда ишлаётган коммунистларни бирлаштирувчи ўлка, область партия ташкилоти;

— колхоз ва совхозларда, тажриба станцияларида, қишлоқ хўжалик ўқув юртларида ва илмий-тадқиқот институтларида қишлоқ хўжалик хом ашёсини қайта ишлаб берувчи корхоналарда, тайёрлаш муассасаларида ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши билан боғлиқ бўлган бошқа муассасалар ва ташкилотларда ишлаётган коммунистларни бирлаштирувчи ўлка, область партия ташкилоти тузилсин.

Ўлка, область партия ташкилотида тегишли суратда қуйидагилар бўлиши керак:

— саноат ишлаб чиқаришига раҳбарлик бўйича ўлка, область партия комитети;

— қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришига раҳбарлик бўйича ўлка, область партия комитети.

3. Халқ хўжалигига раҳбарликни яхшилаш мақсадида КПСС Марказий Комитетида, иттифоқчи республикалар Компартиялари Марказий Комитетларида Марказий Комитетнинг саноат ишлаб чиқаришига раҳбарлик бўйича бюросини ва Марказий Комитетнинг қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришига раҳбарлик бўйича бюросини тузиш мақсадга мувофиқ деб топилсин.

Умумреспублика аҳамиятига эга бўлган масалаларни ҳал этиш ва тармоқ бюроларининг фаолиятини координациялаш учун иттифоқчи республикалар компартиялари Марказий Комитетларида Марказий Комитет Президиуми сайлансин.

4. Ҳозир мавжуд қишлоқ районларини йириклаштириш асосида тузиладиган колхоз-совхоз ишлаб чиқариш бошқармаларини ташкил этиш ва қишлоқ район партия комитетлари ўрнига ишлаб чиқариш бошқармалари партия комитетларини тузиш мақсадга мувофиқ, деб ҳисоблансин.

Янгидан тузиладиган ва шаҳар партия комитетлари бўлмаган қишлоқ ишлаб чиқариш бошқармалари территориясида жойлашган корхоналар ҳамда қурилишлардаги партия ташкилотларига раҳбарлик қилмоқ учун зона (туркум) саноат-ишлаб чиқариш партия комитетлари ташкил этилсин.

5. Белгилаб қўйилсинки, саноат ишлаб чиқариши ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришига раҳбарлик бўйича янгидан тузилган партия органлари ўзларининг бутун фаолиятида КПСС Уставининг ўлка ва область партия ташкилотлари тўғрисидаги тегишли қоидаларига амал қиладилар, колхоз-совхоз ишлаб чиқариш бошқармаларининг партия комитетлари эса, КПСС Уставининг шаҳар ва район партия ташкилотлари тўғрисидаги қоидаларига амал қиладилар.

6. Янги раҳбар партия органларини сайлаш учун 1962 йил декабрь ва 1963 йил январь ойларида колхоз-совхоз ишлаб чиқариш бошқармалари партия ташкилотларининг конференциялари, шунингдек саноат ва қишлоқ хўжалик партия ташкилотларининг шаҳар конференциялари, шаҳарларда район конференциялари, область ва ўлка конференциялари ўтказилсин.

II.

Саноат, қурилиш хўжалигини бошқариш ва планлаштириш соҳасида:

1. Халқ хўжалигида ягона техника сиёсатини ўтказиш мақсадида илмий-тадқиқот ва конструкторлик ташкилотларига раҳбарликни қайта қуриш мақсадга мувофиқ деб топилсин. Бунинг учун:

а) етакчи илмий, лойиҳалаш ва конструкторлик институтлари, заводлардаги конструкторлик бюролари тажриба ва экспериментал базалари билан бирга СССР Министрлар Советининг саноат тармоқлари бўйича давлат комитетлари ихтиёрига берилсин;

б) давлат комитетлари зиммасига янги техника ва янги технологияни ишлаб чиқаришга жорий қилиш учун, мазкур соҳа тараққиётининг техника даражаси ва саноат ишлаб чиқаришини ихтисослаштириш учун жавобгарлик юклатилсин;

в) саноат тармоқлари бўйича давлат комитетларига илмий-тадқиқот, лойиҳалаш ва конструкторлик ташкилотларини узел ва деталлари максимал даражада унификация қилинган машина ва ускуналарнинг муайян типларини яратишни кўзлаб ихтисослаштириш топширилсин;

г) мамлакатда капитал қурилишнинг кенг кўламларини ва бу ишга раҳбарликни тубдан яхшилаш, типовой лойиҳалар бўйича қурилиш ишларига тезроқ ўтиш зарурлигини эътиборга олиб, СССР Госстройи иттифоқ-республика органига айлантирилсин, энергетика ва электрлаштириш ҳамда транспорт қурилиши министрликларининг лойиҳалаш ташкилотларидан ташқари, қурилиш соҳасида иш олиб борувчи лойиҳалаш ва илмий-тадқиқот ташкилотлари унга бўйсундирилсин ва Госстрой зиммасига капитал қурилиш соҳасидаги техника сиёсатини ўтказиш ҳамда титул рўйхатларни тасдиқлаш учун жавобгарлик юклатилсин.

2. Қурилиш ташкилотларини халқ хўжалиги кенгашлари ихтиёридан олиш мақсадга мувофиқ деб ҳисоблансин. Республикалар ва иқтисодий районларда мустақил қурилиш ташкилотлари ёки бирлашмалари тузилсин, заказ бериш функциялари халқ хўжалиги кенгашлари ихтиёрида қолдирилсин.

3. СССР Министрлар Советининг Илмий-тадқиқот ишларини координациялаш давлат комитетига ҳамда СССР Фанлар академияси президиумига иттифоқчи республикалар Министрлар Советлари билан биргаликда СССР Фанлар академиясининг ва иттифоқчи республикалар Фанлар академияларининг фаолиятини яхшилаш ҳақидаги таклифларни ишлаб чиқиш ва бунда илмий кучларни ишлаб чиқаришни ривожлантириш билан бевосита боғланган туб вазифаларни ҳал этиш йўлида бирлаштиришни кўзда тутиш топширилсин.

4. Айрим районларнинг иқтисодий жиҳатдан бир хиллигини ҳисобга олиб, халқ хўжалиги кенгашларини янада йириклаштириш юзасидан ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг докладида баён қилинган тадбирлар маъқуллансин.

5. Халқ хўжалиги кенгашларини ва корхоналарни йириклаштириш муносабати билан СССР Министрлар Советига қуйидаги ишлар топширилсин:

а) халқ хўжалиги кенгашларининг ҳуқуқлари низоми қайта кўриб чиқилсин, бунда халқ хўжалиги кенгашларига кенг ҳуқуқлар берилиши, уларнинг майда-чуйда ишлардан халос қилиниши, хўжалик масалаларини ҳал этишда, саноат ишлаб чиқаришини кўпайтириш резервларидан фойдаланиш соҳасида кенг миқёсда мустақил иш кўра олишларини кўзда тутиш;

б) социалистик корхона тўғрисидаги қонун лойиҳасини ишлаб чиқиш ва уни СССР Олий Советининг тасдиқига тақдим этиш, бунда корхона директорлари, қурилиш ташкилотлари раҳбарларининг ҳуқуқларини тағин ҳам кенгайтиришни ва ишлаб чиқаришни бошқаришда меҳнаткашларни янада актив қатнаштиришни кўзда тутиш.

6. Мамлакат халқ хўжалигини ривожлантиришни перспектив планлаштиришни яхшилаш ва планларни йиллар бўйича тузишга раҳбарликни яхшилаш манфаатларини кўзда тутиб, марказий планлаштирувчи органлар ўртасида функцияларни аниқ белгилаб қўйиш зарур.

Шу мақсадда ҳозирги вақтда йиллар бўйича перспектив планларни белгиловчи СССР Госпланининг функциялари янги органга — СССР Халқ хўжалиги кенгашига топширилсин, унга зарур фармойишлар бериш функциялари берилсин. Давлат иқтисодий кенгаши СССР Госпланига айлантирилсин ва перспектив планлаштириш унинг зиммасига юклансин.

III.

Партия-давлат контроли соҳасида:

1. Мамлакатда контроль системаси қайта ташкил этилсин ва партия ҳамда давлат контролини бирга қўшиб олиб бориш, кенг меҳнаткашлар оммаси иштирок қиладиган доимий ишлаб турадиган ягона контроль системасини вужудга келтириш тўғрисида ленинча кўрсатмалар бунинг учун асос қилиб олинсин.

2. Партия ва давлат контролининг ягона органи — КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг партия-давлат контроли комитети ва жойларда тегишли контроль органлари тузилсин.

КПСС Программасини бажаришда, партия ва ҳукумат директиваларининг бажарилишини систематик равишда текширишни уюштиришда, коммунистик қурилишга раҳбарликни тобора такомиллаштиришда, партия ва давлат интизомига ҳамда социалистик қонунларга риоя қилишда партия ва давлатга ёрдам бериш — партия-давлат контроли органларининг энг муҳим вазифаси, деб ҳисоблансин.

3. КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги мавжуд Партия контроли комитети КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Партия комиссиясига айлантирилсин ва унинг зиммасига иттифоқчи республикалар компартиялари Марказий Комитетлари, ўлка ва область партия комитетларининг КПСС сафидан ўчириш ва партия жазолари бериш тўғрисидаги қарорлари устидан тушган шикоятларни қараб чиқиш юклансин.

4. СССР Министрлар Советининг Давлат контроли комиссиясини ва унинг жойлардаги органларини бундан буён ҳам сақлаб қолиш мақсадга мувофиқ эмас, деб ҳисоблансин.

* * *

КПСС Марказий Комитети Пленуми шуни таъкидлайдики, ишлаб чиқариш принципига қараб халқ хўжалигига партия раҳбарлигини қайта қуриш КПСС XXII съездининг саноатни, қурилишни, транспортни, қишлоқ хўжалигини ривожлантириш ва халқнинг турмуш даражасини юксалтириш тўғрисидаги қарорларини тезликда амалга ошириш учун қулай шароитларни вужудга келтиради.

Бизнинг Ватанимиз ҳозир етти йилликнинг бешинчи йили арафасида турибди. Совет халқи ҳозирги пайтда саноатда ва қишлоқ хўжалигида, экономиканинг ҳамма соҳаларида янги марраларни эгаллаши лозим. КПСС Марказий Комитети ишчиларни, колхозчиларни, инженер-техник ходимларни, барча меҳнаткашларни, коммунистларни ва партиясизларни фидокорона меҳнат қилиб, 1963 йил халқ хўжалик планининг бажарилишини таъминлашга ва бу билан коммунизм қуриш йўлида янги катта қадам қўйишга даъват этади.

Партия Марказий Комитети ишонч билдириб айтадики, бутун партия, бутун халқ саноатга, қурилишга ва қишлоқ хўжалигига партия раҳбарлигини қайта қуришни тамомила қўллаб-қувватлайди ҳамда маъқуллайди ва бу тадбир Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXII съезди қабул қилган коммунизм қурилиши улуғвор программасининг муваффақиятли бажарилишини таъминлашда муҳим восита бўлади.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Пленумида ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг «СССР экономикасини ривожлантириш ва халқ хўжалигига партия раҳбарлиги» ҳақидаги докладини муҳокама қилиш давом этмоқда.

22 ноябрдаги эрталабки мажлис СССР энергетика ва электрлаштириш министри **И. Т. Новиков** нутқи билан очилди. Партиямиз Марказий Комитети, дейди у, кейинги йилларда халқ хўжалигига раҳбарликни яхшилашга қаратилган ленинча йўлни оғишмай амалга оширмоқда. Ушбу Пленум ҳам бунинг далилидир. Энергетиклар Н. С. Хрушчев докладида баён қилинган таклифларни тўла маъқуллайдилар.

Министр таъкидлайдики, умумиттифоқ маркази — энергетика ва электрлаштириш министрлигининг, шунингдек иттифоқчи республикаларда министрликлар ва бош бошқармаларнинг тузилиши янги қувватларни ишга туширишни анча кўпайтириш, электростанциялардан фойдаланишнинг техника даражасини ошириш, кадрлардан, моддий-техника ресурсларидан тўғри ва рационал фойдаланиш имкониятини беради. Мамлакатни электрлаштириш учун партия ва халқ олдидаги бутун масъулиятни сезган ҳолда энергетиклар Марказий Комитетга шарафли топшириқ учун самимий миннатдорчилик билдирадилар ва бу топшириқни шараф билан бажаришга ваъда берадилар.

Ўртоқ Новиков айтадики, етти йилликнинг тўрт йили ичида мамлакат электростанцияларида 29 миллион киловаттга яқин янги қувватлар ишга туширилади. Бу эса, мамлакатда етти йилликнинг бошида мавжуд бўлган электростанциялар бутун қувватининг ярмидан кўпроғига тенг келади. 1962 йилда тепловой электростанцияларда 1961 йилдагига қараганда деярлик 1,5 баравар кўп қувват фойдаланишга топширилади. Ҳар бири 300 минг киловатт қувватли иккита турбоагрегатни монтаж қилиш тугалланмоқда, яқин йиллар ичида ана шундай агрегатлардан яна 15 таси ишга туширилади. 500—800 минг киловатт қувватли турбоагрегатлар яратиш учун тайёргарлик кўрилмоқда. 1962 йилда Волгоград—Донбасс ўртасида 800 минг вольт кучланишли доимий ток линиясининг биринчи навбати ишга туширилди. Ўта юқори кучланишларни юбориш соҳасидаги бу қадар юксак техника даражасига дунёнинг бирор мамлакатида эришилгани йўқ. Бироқ, энергетика қувватларини ишга тушириш юзасидан етти йиллик план топшириқлари ҳали ҳам бажарилмаётир. 1963 йилда 9 миллион киловаттдан кўпроқ, 1965 йилда 13 миллион киловаттдан зиёдроқ қувватнинг ишга туширилишини таъминлаш, 1970 йилга бориб эса, ҳар йили ишга тушириладиган қувватлар 22—25 миллион киловаттга етказилиши керак.

Сўнгра нотиқ электростанциялар қурилишининг бир қанча масалаларига тўхталиб ўтади ва ускуналарнинг ўз вақтида ва комплект тарзда етказиб берилмаётганлиги асосий қийинчиликлардан бири эканлигини таъкидлайди. Заводлар кўпинча бу ускуналарни каттагина нуқсонлар билан чиқармоқдалар. Энергетиклар энергомашинасозларга мурожаат қилиб, уларни Ленинград металл заводидан намуна олишга чақирадилар. Бу завод тайёрланаётган ускуналар сифатини яхшилади ва ўз олдига фақат аъло сифатли турбоблоклар ишлаб чиқариш вазифасини қўйди.

Янги министрликнинг асосий вазифаларидан бири — ишлаб турган электростанциялар ва энергетика системаларидан фойдаланишнинг иқтисодий ва техника даражасини оширишдан иборатдир. Бунда асосий кўрсаткич — электр энергиясининг таннархидир. Унинг таннархи ҳали қиммат. Министрлик ҳозирги пайтда ишлаб чиқаётган тадбирларнинг амалга оширилиши яқин икки — уч йил ичида электр энергияси таннархини анча камайтириш имконини беради, натижада мамлакат миллиард сўмга яқин маблағ тежайди.

Коммунистик жамият экономикасини қуришнинг ўзаги бўлган мамлакатни электрлаштириш соҳасидаги Ленин ғояларининг ва КПСС XXII съезди тарихий қарорларининг амалга оширилиши— партиямизнинг бутун совет халқининг энг муҳим ишидир, дейди ўз сўзининг охирида нотиқ.

КПСС Бошқирдистон область комитетининг биринчи секретари **З. Н. Нуриев** сўзга чиқади. Марказий Комитетнинг мазкур Пленумида ўртоқ Н. С. Хрушчев қилган доклад, дейди у, ҳозирги замон турмушини анализ қилишга марксчасига ижодий ёндошишнинг ёрқин ифодасидир. Саноат, қурилиш, қишлоқ хўжалигига партия раҳбарлигининг янада яхшиланиши янги резервларни ишга солишга, партия XXII съездининг коммунизм моддий-техника базасини яратиш соҳасидаги вазифаларини ҳал этишни тезлаштиришга сўзсиз имкон беради.

Нотиқ Бошқирдистон меҳнаткашларининг етти йиллик план топшириқларини қандай бажараётганликлари ҳақида гапиради. Етти йилликнинг тўрт йили ичида республикада саноат ишлаб чиқариши етти йиллик планнинг контроль рақамларида кўзда тутилган 52 процент ўрнига тахминан 70 процент ўсади.

Область партия ташкилоти, дейди ўртоқ Нуриев, иқтисодий районнинг куч ва воситаларини, даставвал нефть ва химия саноатини тез юксалтиришга, энергетика ва машинасозликка қаратмоқда. Республика нефть, нефтни қайта ишлаш ва химия саноатининг йирик маркази бўлиб қолди.

Собиқ нефть ва химия саноати министрликлари нефть ва химия саноатини бир-бирига мувофиқлаштириб ривожлантириш вазифасини бажараолмадилар. Бунинг натижасида индустриянинг мазкур соҳаларини вужудга келтириш ва ривожлантиришга жуда кўп қимматли вақт сарфланди. Н. С. Хрушчевнинг ташаббуси билан партия Марказий Комитети ана шу нуқсонларни бартараф қилди. Республикада 36 химия ва нефть корхонаси қурилиб ишга туширилди.

Нотиқ сўзини давом эттириб бундай дейди:

Бизда саноатнинг ҳали ҳам орқада қолаётган соҳалари, завод, фабрикалар, нефть конлари бор. Асосий камчилик шундан иборатки, капитал қурилиш планлари йил сайин бажарилмай қолмоқда. Шу йилнинг ўн ойи мобайнида капитал қурилиш программаси атиги 92 процент бажарилди. Бир қанча муҳим химия объектлари ўз вақтида ишга туширилмади.

Партиянинг қишлоқ хўжалигини ривожлантиришга раҳбарликни яхшилаш соҳасида изчиллик билан амалга ошираётган тадбирлари деб таъкидлайди ўртоқ Нуриев, яхши натижа бермоқда. Масалан, Бошқирдистонда деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ва сотиш йил сайин ортиб бормоқда. Республикадаги колхоз ва совхозлар етти йилликнинг дастлабки уч йили мобайнида ҳар йили давлатга қарийб 80 миллион пуддан ғалла сотдилар, бу йил эса 96 миллион пуд, яъни 1961 йилдагидан 19 миллион пуд кўпроқ ғалла сотдилар. Шу давр ичида давлатга гўшт сотиш 80 минг тоннадан 130 минг тоннага, сут сотиш 295 минг тоннадан 458 минг тоннага етди.

Н. С. Хрушчевнинг Марказий Комитет Президиумига ёзган хатида баён қилинган таклифларга мувофиқ ҳозирги вақтда республикада келгуси йилда дон ва бошқа маҳсулотлар етиштиришни янада кўпайтириш мақсадида ҳар бир колхоз ва ҳар бир совхозда ердан фойдаланиш қандай аҳволда эканлигини пухта ўрганишга тайёргарлик кўрилмоқда. Партия ташкилоти 1963 йилда давлатга камида 100 миллион пуд ғалла сотиш вазифасини қўйди.

Никита Сергеевич Хрушчев Урал қишлоқ хўжалик илғорларининг зона кенгашида Урал саноатининг яхши шуҳратига Уралнинг қишлоқ хўжалиги шуҳратини ҳам қўшиш вазифасини қўйди. Бошқирдистон қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари, дейди ўртоқ Нуриев, ана шу муҳим топшириқни бажариш учун бутун куч-ғайратларини сарф қиладилар.

Кировоград далаларининг ғаллакорлари қурғоқчилик бўлишига қарамай, яхши меҳнат қилдилар. Кировоград областидаги КПСС XX съезди номли колхоз тракторчилар бригадасига 26 йилдан буён раҳбарлик қилиб келаётган машҳур механизатор **А. В. Гиталов** шу тўғрида Пленумга сўзлаб беради.

Бу областнинг қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари бу йил 400 минг гектар майдоннинг ҳар гектаридан 33 центнердан маккажўхори дони, 65 минг гектар майдоннинг ҳар гектаридан 50 центнер ва бундан ҳам кўпроқ маккажўхори ҳосили олдилар. Областда барча дон экинларининг ўртача ҳосили гектар бошига 24,5 центнерни ташкил этди.

726 трактор бригадаси ва механизациялаштирилган звенолар ана шу қимматли экиндан мўл ҳосил етиштириш учун курашдилар. Уларнинг кўплари гектар бошига 70—80 центнер ва бундан ҳам кўпроқ маккажўхори олдилар. Бу эса шу йилнинг ноқулай келган об-ҳаво шароитида давлатга ғалла сотиш планини муддатидан илгари бажариш имконини берди. Ватанимиз омборларига 62 миллион пуд дон тўкилди.

Ўртоқ Гиталов ўз бригадасининг аъзолари ҳам зўр ғайрат билан меҳнат қилганликлари тўғрисида гапиради.

Донгдор механизатор маккажўхори етиштиришнинг янги технологиясининг характерли хусусиятини, яъни таннархи кам бўлгани ҳолда юқори ҳосил олинганлигини таъкидлаб ўтади. 1961 йилда 0,16 киши куни сарфлангани ҳолда доннинг бир центнери 42 тийинга тушди, бу йил эса доннинг таннархи янада кўпроқ камайтирилади.

Ўртоқ Гиталов колхоз механизаторларининг илтимосини Пленумга маълум қилади. Барча хўжаликлар умуман бутун майдоннинг ҳар гектаридан ўрта ҳисобда 41 центнердан дон, шу жумладан 60 центнердан маккажўхори етиштирдилар. Қанд лавлаги ва кунгабоқардан ҳам мўл ҳосил олинди.

Нотиқ сўзини давом эттириб айтадики, областда бундай хўжаликлар кўп эканлигини айтиб ўтиш керак. Бир қанча колхозлар дон экинлари ҳосилининг КПСС Программасида йигирма йилликнинг охирига мўлжалланган даражасига шу йилнинг ўзидаёқ эришдилар.

Никита Сергеевич, Сиз ўз докладингизда, дейди ўртоқ Гиталов, ўз ишида хато ва камчиликларга йўл қўйган Госплан, халқ хўжалиги кенгашлари ва конструкторлик бюроларининг ишини кескин, лекин жуда ҳаққоний танқид қилдингиз. Биз, қишлоқ хўжалик механизаторлари ўз ишимизда ана шу камчиликларни жуда яққол кўриб турибмиз. Ҳозирги вақтда қишлоқ хўжалиги 700 дан кўпроқ типдаги ҳар хил машиналар олмоқда, бу машиналарнинг кўпи айни бир хил ишни бажариш учун мўлжалланган, аммо улар бир-бирининг ўрнини босмайдиган узел ва деталлари бўлган турли конструкцияларда ишланган. Минск трактор заводининг бир ўзигина кейинги йилларда турли сериядаги 11 хил трактор ишлаб чиқарди, бу тракторлар деярлик бир хил бўлиб, уларнинг унификация қилинган деталлари йўқ.

Бундай аҳволга тоқат қилиб бўлмайди. Машиналарнинг унификация қилинмаган деталлар билан турли маркада ишлаб чиқарилиши улардан фойдаланишни қийинлаштиради. Аҳвол яна шу нарса билан оғирлашадики, саноат янги тракторлар ва бошқа машиналар ишлаб чиқариш билан эски машиналарга запас қисмлар чиқаришни камайтиради ёки бутунлай ишлаб чиқармайди. Бу эса мавжуд техникадан фойдаланишни анча қийинлаштиради.

Ўртоқ Гиталов дон ва бошоқли экинларни поток усулда йиғиштириб олиш ва айни вақтда похолни майдалаш учун мосламалари бўлган дон комбайнларига юксак баҳо беради. Украина далаларида бу йил бир мингга яқин шундай комбайнлар ишлади. Бу комбайнларнинг ишлатилиши натижасида ўрим-йиғим вақтида меҳнат унумдорлиги 2,4 баравар ортди.

Донгдор механизатор Кировоград областининг қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари номидан партия Марказий Комитети ва ҳукуматни ишонтириб айтадики, улар Пленум томонидан қўйилган вазифаларни амалга ошириш учун куч ва ғайратларини аямай кураш олиб борадилар.

КПСС Новосибирск область комитетининг биринчи секретари **Ф. С. Горячев** ўз нутқида қуйидагиларни айтди: Марказий Комитет Президиумининг Никита Сергеевич Хрушчев докладида баён қилинган таклифлари коммунистик қурилиш экономикасини янада юксалтиришга тааллуқли энг муҳим масалаларни ўз ичига олади. Докладда жамиятимиз тараққиётининг етилган эҳтиёжларига мувофиқ халқ хўжалигига раҳбарликни қайта қуриш зарурлиги чуқур асослаб берилди, партия органларининг янги структураси баён қилинди, партия-давлат контролининг ленинча принциплари ривожлантирилди.

Халқ хўжалигини тубдан юксалтириш соҳасида партия томонидан кўрилаётган тадбирлар натижасида, дейди нотиқ, Новосибирск областининг саноати ва қурилиш ишларида катта ўзгаришлар рўй берди. Етти йилликнинг ўтган йиллари мобайнида ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми кескин кўпайди. Металл қирқиш станоклари ва радио техника буюмлари ишлаб чиқариш қарийб икки баравар кўпайди, гидравлик ва пар турбиналарига керакли генераторлар ишлаб чиқариш уч баравар ортди. Маҳсулотнинг энг муҳим айрим турлари бўйича етти йилликнинг контроль рақамларига бу йил ва келгуси йилда эришилади.

Иқтисодий районларнинг йириклаштирилиши, деб таъкидлайди ўртоқ Горячев, техникадан, хомашё базасидан тўлароқ фойдаланишга, ишлаб чиқаришни кооперативлаштиришни яхшилашга, бошқа имкониятлардан ҳам кенгроқ фойдаланишга ёрдам беради. Масалан, Новосибирск ва Омск халқ хўжалиги кенгашлари саноатининг бирлаштирилиши қурилиш индустриясини тезроқ вужудга келтириш ва қурилиш ишларини арзонлаштириш имконини беради, ихтисослаштирилган заводларда пайвандлаш конструкцияларини тайёрлаш, метизлар, чўян ва рангли эритмалар чиқариш ва бу ишда неча ўн миллион сўмлик маблағни тежаш учун йўл очиб беради.

Нотиқ сўзини давом эттириб айтадики, Новосибирск областидаги совхоз ва колхозларнинг ишида, қишлоқ хўжалигига раҳбарлик қилишда ҳали кўп камчиликлар борлигини яхши биламиз. Область бу йил планда белгиланган миқдорда дон ололмади ва давлатдан кўп қарздор бўлиб қолди. Ҳозирги вақтда кўп хўжаликлар ўт ва камҳосилли экинлар экиладиган майдонларни қисқартириш ҳисобига дон, дуккакли дон ва крупа экинлари майдонларини кенгайтиришга қарор бердилар.

Областда дон етиштиришни кўпайтириш учун қарийб уч миллион гектар ер, яъни ўтган йилдагидан қарийб икки баравар кўпроқ майдон шудгор қилинди, ёввойи ўтларни тугатиш соҳасида кўп иш қилинди. Колхоз ва совхозлар буғдойнинг қурғоқчиликка бардош берадиган ўртапишар ва эртапишар сортлари уруғларини кўп миқдорда тайёрладилар. Кузги экин майдонлари 330 минг гектаргача кенгайтирилади. Колхоз ва совхозларда қўшимча равишда 600 га яқин комплекс бригадалар ташкил этилди. Бу чора деҳқончиликнинг маданиятини оширади, ердан фойдаланишдаги эгасизликка барҳам беради, техникадан умумлироқ фойдаланиш ва маҳсулотнинг таннархини камайтириш имконини туғдиради.

Шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, дейди ўртоқ Горячев, колхоз ва совхозларда чорвачилик маҳсулотлари тайёрлаш ортиши билан бирга қорамол туёғи ўтган йилдагига нисбатан 118 минг, шу жумладан сигирлар 36 минг, чўчқалар эса 105 минг бош кўпайди. Бунинг натижасида келгуси йилда гўшт, сут ва чорвачиликнинг бошқа маҳсулотларини етиштириш учун яхши шароит вужудга келтирилди. Ҳозирги вақтда кўп хўжаликларда молларни бўрдоқига боқувчи звенолар ва ихтисослаштирилган бригадалар ташкил этилмоқда. 60 минг бош бузоқ, шунингдек, 138 минг бош чўчқа интенсив суратда боқиб семиртирилмоқда.

Бутун партия, бутун совет халқи Никита Сергеевич Хрушчевнинг докладини ва партиямиз Марказий Комитетининг Пленуми ишлаб чиқаётган қарорларни қизғин маъқуллайди. Никита Сергеевич Хрушчевнинг доклади ва Пленумнинг қарорлари халқ хўжалигидаги барча тармоқларнинг резервларидан тўлароқ фойдаланишимизга, камчиликларни дадил очиб ташлашимизга, коммунизмнинг моддий-техника базасини тезроқ вужудга келтириш ишида партия, совет, касаба союз, комсомол ва хўжалик ташкилотларининг, ҳар бир коммунистнинг ўрни ва ролини яхшироқ белгилаб олишимизга ёрдам беради.

СССР Фанлар Академиясининг вице-президенти, СССР Фанлар Академияси Сибирь бўлимининг раиси **М. А. Лаврентьев** ўз нутқини Новосибирскдаги янги илмий марказнинг фаолиятига, илмий кадрлар тайёрлаш масалаларига бағишлади. М. А. Лаврентьев Новосибирскдан 30 километр масофада илм-фан шаҳри қурила бошлаганидан буён ўтган 5 йил ичида бажарилган ишлар ҳақида сўзлаб берди.

Партиянинг олимларга мурожаат қилиб, мамлакатнинг Шарқида фаннинг илмий марказини вужудга келтириш тўғрисида қилган даъвати, дейди, нотиқ, кексалар ва ёшларнинг руҳини ғоят ошириб юборди. Ҳозир шу мўътабар минбарда туриб, партиянинг янги илмий марказни вужудга келтириш тўғрисидаги топшириғи асосан бажарилди, деб айтиш жуда ҳам қувончлидир.

Биз партиянинг кўрсатмаларини бажарабориб, илм-фаннинг улкан комплекс проблемалари билан энг бошданоқ шуғулланишга ҳаракат қилдик, саноат ва қишлоқ хўжалигига ёрдам берабошладик, ўринбосарларни эсдан чиқармай, талантли ёшларни тарбиялаб ўстиришга киришдик.

Янги илмий марказ катта проблемаларни ҳал этиш билан шуғулланди, институтларнинг бир қисми бир қанча илмий масалаларни ҳал этишда етакчи ўринни эгаллади. Математика институти дифференциал тенгламалар ва уларни механикага татбиқ этиш соҳасида катта муваффақиятларга эришди. Физиклар Москва ва Ленинграддаги физика институтлари билан маҳкам алоқа боғлаб, ядро физикасининг энг муҳим проблемалари устида иш олиб бормоқдалар. Химиклар ўтасоф материаллар ҳосил қилишнинг янги методларини ишлаб чиқиш билан, янги катализаторларни вужудга келтириш проблемаси билан шуғулланмоқдалар, химия саноатига ўз маслаҳатлари билан ёрдам бермоқдалар.

Институтларнинг кўпчилиги конкрет вазифаларни ҳал этиш, ғоят кўп экспертизалари ва маслаҳатлари билан саноатга амалий ёрдам кўрсатмоқда.

Ўртоқ Лаврентьев филиалларнинг ва комплекс институтларнинг фаолияти тўғрисида гапириб, улар етук олимларга ҳали эҳтиёж сезаётганликларини, қурилиш ишларининг суръати суст эканлигини, уй-жой билан таъминлаш соҳасида қийинчиликлар борлигини таъкидлайди. Лекин шунга қарамай, деб сўзини давом эттиради нотиқ, Узоқ Шарқдаги фан ўчоқларимиз илмий ишларни ғоят кучайтириб юбордилар. Бу ерларда ҳақиқатан ҳам талантли ёшлар, ишнинг ташаббускорлари ва ўлканинг ватанпарварлари кўп. Уларга ёрдам бериш керак, холос.

Шундан кейин олим мамлакатнинг Шарқий районлари учун жуда катта аҳамиятга эга бўлган проблемаларга тўхталиб ўтади.

Ўртоқ Лаврентьев ер остидаги иссиқ сувларни қидириб топиш ва улардан фойдаланиш тўғрисида гапириб, Курил ороллари ва Камчаткада бундай сув запаслари ҳақиқатан ҳам битмас-туганмас эканлигини кўрсатади. Сув запасларининг пайдо бўлишини ва улардан фойдаланиш имкониятларини ўрганиш илмий ва амалий жиҳатдан жуда катта аҳамиятга эга. М. А. Лаврентьев айтадики, Фанлар Академияси экспедицияларининг фаолияти натижасида Охот денгизида энг йирик Камчатка балиқ комбинати яқинида пармаловчилар ва илмий ходимлар посёлкаси қад кўтарди, 22 қудуқ қазилди, булардан 12 таси саноатга буғ бермоқда. Парниклар қурилди, келгуси йилда эса биринчи электростанция қурила бошлайди. Арзон энергия ва иссиқликнинг мавжудлиги ана шу бой лекин кишилар ҳаёти учун жуда оғир бўлган ўлканинг қиёфасини тезликда ўзгартириб юборади.

Вулқоннинг иш механизмини аниқлаш проблемаси ҳам Камчаткага хос проблемадир. Вулқонни ўрганиш ернинг тагидаги нарсаларга назар солиш, ер остидаги ноорганик иссиқлик запасларини текшириш имконини беради. Ана шу иссиқлик запаслари олимлар ва инженерларнинг биргаликда бажарадиган ишлари натижасида кишиларга хизмат қилади.

Узоқ Шарқдаги заповедникларда дори тайёрланадиган янги ўсимликларни қидириб топиш соҳасида бажарилаётган ишлар ҳам амалий жиҳатдан ғоят муҳимдир. Бу соҳада ҳам катта муваффақиятлар қўлга киритилди.

М. А. Лаврентьев сўзининг охирида қуйидагиларни айтди: Биз, совет олимлари Ватанимиз билан фахрланмоқдамиз, биз ўз меҳнатимиз кишиларга манфаат келтираётганлиги билан ҳам фахрланмоқдамиз. Биз энг дадил идеяларни амалга ошириш учун барча имкониятларга эгамиз.

СССР Министрлар Совети Химия давлат комитетининг раиси **В. С. Федоров** химия саноати КПСС Марказий Комитетининг май (1958 йилги) Пленумидан кейин маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажмини 1,6 баравар кўпайтирганлигини маълум қилади. Ана шу давр ичида 150 та янги завод ва йирик корхона ишга туширилди, Россия Федерацияси, Озарбайжон, Белоруссия, Украинада, мамлакатнинг бошқа кўпгина иқтисодий районларида химия саноатининг янги марказлари барпо этилди.

Бу йил химия саноатида янгидан катта-катта қувватлар ишга солинмоқда. Масалан, аммиак ишлаб чиқарувчи янги қувватлар шу йилнинг бошида ишлаб турган қувватларга нисбатан 40 процентдан зиёд оширилиши, етти йилликнинг дастлабки уч йилида ишга туширилган қувватларга тенг келадиган миқдорда минерал ўғитлар ишлаб чиқарувчи цехлар фойдаланишга топширилиши керак.

Комитетга қарашли илмий-тадқиқот, лойиҳалаш ва конструкторлик ташкилотларининг коллективлари, деб давом этади ўртоқ Федоров, химия саноатида техникани тараққий эттириш учун муҳим аҳамиятга эга бўлган бир қанча йирик илмий-техника проблемаларини нисбатан қисқа муддат ичида ҳал қилдилар. Ўтган йиллардан фарқли ўлароқ, синтетик материаллар ишлаб чиқаришда нефть ва табиий газ углеводородларидан кенг фойдаланишнинг қатъий йўли белгилаб олинди.

КПСС Марказий Комитети май Пленумидан кейин амалга оширилган илмий тадқиқот лойиҳалаш ва тажриба ишлари хомашёнинг янги, энг сероб ва тежамли турларидан қимматли химия маҳсулотини ҳосил қилишнинг, ишлаб чиқариш процессларини самарали тарзда тезлаштириш ҳамда капитал маблағлар ва моддий техника ресурсларидан самаралироқ фойдаланишнинг реал йўлларини очиб берди. Бироқ бу соҳада шу чоққача имкониятлардан тўлиқ фойдаланилаяпти, деб бўлмайди.

Йирик тоннажли ихтисослашган корхоналар негизида, деб давом қилади ўртоқ Федоров, химия маҳсулотлари ишлаб чиқаришда кескин юксалишга, химия корхоналари қуришда капитал чиқимларни камайтиришга эришилди. Бунинг учун юксак даражада унумли ишлайдиган ускуналарни, шунингдек автоматлаштириш ва масофадан бошқаришнинг замонавий воситаларини яратиш ҳамда кўплаб ишлаб чиқаришни ташкил этиш соҳасидаги ишларни ҳозирдаёқ кучайтириб юбориш зарур.

Сўнгра ўртоқ Федоров айтадики, сўнгги йилларда мамлакатимизда химия махсулотларини саноат йўли билан ишлаб чиқаришни кескин юксалтириш учун мустаҳкам негиз яратилди. Бироқ, химия саноатини ривожлантиришда ҳали ҳам жиддий камчиликлар бор. Айниқса капитал қурилиш ишлари ва янги қувватларни ишга тушириш ёмон аҳволда. Бундай аҳволнинг юз беришига асосий сабаблардан бири—капитал қурилиш планлари билан қурилишларни моддий техника воситалари билан таъминлаш планлари ўртасида узоқ вақтдан буён номувофиқлик ҳукм суриб келаётганлигидир. Химия ускуналари ишлаб чиқариш планлари йил сайин бажарилмай, химия саноатининг ускуналарга бўлган эҳтиёжининг ярмидан сал кўпроғи қондирилмоқда, холос.

Ўртоқ Федоров бундай деди: Н. С. Хрушчевнинг докладида баён қилинган таклифларга таяниб, янги ишлаб чиқариш қувватларини ишга тушириш соҳасидаги қолоқликни қисқа вақт ичида тугатибгина қолмай, балки химия маҳсулоти ишлаб чиқаришни кескин кўпайтириш ҳам мумкин.

Туркманистон коммунистлари ва барча меҳнаткашлари, дейди Туркманистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **Б. Овезов**, Пленумнинг ишини зўр эътибор билан кузатиб турибдилар ҳамда ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг СССР экономикасини ривожлантириш ва партиянинг халқ хўжалигига раҳбарлиги ҳақидаги докладини якдиллик билан маъқулламоқдалар.

Республикада саноат ишлаб чиқаришининг ҳажми узлуксиз равишда кўпайиб бормоқда. Етти йиллик бошланганидан буён нефть чиқариш 68 процент, электр энергияси ишлаб чиқариш 60 процент кўпайди. Халқ хўжалиги кенгашига қарашли корхоналарнинг коллективлари ишлаб чиқариш планларини йил сайин муваффақият билан бажармоқдалар. Нефть саноати тез суръатлар билан ривож топмоқда. Бу йил республикада тахминан 7 миллион тонна, ёки 1950 йилдагига нисбатан 3,5 баравар кўп нефть чиқарилади. Туркманистон нефтчилари етти йилликни беш йилда бажариш, суюқ ёқилғи чиқариш соҳасида етти йиллик охирига планлаштирилган даражага 1963 йилдаёқ етиш тўғрисида социалистик мажбурият олдилар.

Республика саноати ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш планини йил сайин тўла бажариб келаётган бўлса ҳам, унинг ишида ҳали катта камчиликлар бор, дейди Б. Овезов. Биз ишлаб чиқаришни юксалтириш ва меҳнат унумдорлигини ошириш суръатлари жиҳатидан етти йиллик топшириқлари даражасидан орқада қолаяпмиз. Бунинг асосий сабаби шуки, айрим корхоналарда катта-катта нуқсонлар бор, янги ишлаб чиқариш қувватларини ишга солиш ва ўзлаштириш кечикиб кетмоқда, енгил ва озиқ-овқат саноатининг хомашё базаси суст ривожланмоқда. Мўлжалланаётганидек, Ўрта Осиё халқ хўжалиги кенгашининг ташкил этилиши Ўрта Осиё республикаларининг жуда катта табиий бойликларидан тўлароқ фойдаланиш имконини беради.

Республика халқ хўжалигига ажратилаётган капитал маблағлар узлуксиз суратда кўпайиб бораётган бўлса ҳам, дейди ўртоқ Овезов, ана шу мақсадларга ажратилган маблағлардан тўлиқ фойдаланилмаётир. Қурилишнинг индустриал методлари, хусусан йирик панеллардан уй қуриш усули ҳали дуруст жорий қилинмаяпти. Бинокорлик материаллари ишлаб чиқарувчи корхоналар қониқарли ишламаяпти. Ҳозир Туркманистон Компартияси Марказий Комитети ва республика Министрлар Совети ана шу камчиликларни тугатиш чораларини кўрмоқдалар.

Нотиқ, ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг докладида айтилган таклифларни маъқуллаб, бундай дейди: Ўрта Осиё пахтачилик ишлаб чиқариш бошқармасининг ташкил этилиши илғор тажрибани ва фан муваффақиятларини тезроқ жорий қилишга ёрдам беради, пахтачиликни бошқариш савиясини оширади, республикаларнинг қардошлик алоқаларини анча кенгайтиради ва мустаҳкамлайди. Ўрта Осиё ирригация ва совхозлар қурилиши бош бошқармасининг ташкил қилиниши Туркманистоннинг қўриқ ерларни ўзлаштириш, совхозлар қуришдаги қолоқлигини бартараф қилиш учун катта аҳамиятга эга бўлади.

Қорақум каналининг уч навбати, йирик сув омборлари ва бошқа ирригация иншоотлари қурилганлиги, деб таъкидлайди ўртоқ Овезов, республика колхоз ва совхозларига 1953 йилдан буён 115 минг гектар суғориладиган ерни қишлоқ хўжалик оборотига қўшимча равишда киритиш ҳамда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш имконини берди.

Республикада партия ва совет органларини ишлаб чиқариш принципи асосида қайта қуриш юзасидан таклифлар ишлаб чиқилди. Ортиқча звеноларни йўқотиш мақсадида уч областнинг ҳаммасини тугатиш ҳамда 39 та район ўрнига 21 та территориал ишлаб чиқариш бошқармаси тузиш мўлжалланмоқда. Туркманистон КП Марказий Комитетининг қишлоқ хўжалигига раҳбарлик бўйича бюроси ана шу бошқармалардаги партия комитетларининг фаолиятини йўлга солиб туради. Шунингдек, саноатга раҳбарлик бўйича Туркманистон КП Марказий Комитети бюроси тузиш мўлжалланади. Республикада Туркманистон КП Марказий Комитетининг Президиуми ташкил қилинади.

Ўртоқ Овезов ўз нутқини қуйидаги сўзлар билан тамомлади:

— КПСС Марказий Комитети Пленуми қарорлари билан қуролланган Туркманистон партия ташкилоти халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларини янада юксалтиришни таъминлайди ва бу билан мамлакатимизда коммунизм қуриш ишига муносиб ҳисса қўшади, деб Пленум қатнашчиларини ва ўртоқ Н. С. Хрушчев бошлиқ КПСС Марказий Комитети Президиумини ишонтиришга рухсат бергайсиз.

Кемерово халқ хўжалиги кенгашининг раиси **Л. Е. Графов** сўз олади. Н. С. Хрушчев докладида баён қилинган фикрлар, дейди у, халқ хўжалигини янада ривожлантириш ҳамда партия ва хўжалик раҳбарлиги формаларини такомиллаштириш йўлларини ниҳоятда равшан кўрсатиб берди. Партия 1957 йилда саноатни ва қурилишни бошқаришни қайта қурган эди. Шундай қилиш зарурат бўлиб қолганлигини турмуш батамом исботлади. Саноат ва қурилишни бошқаришнинг ана шу янги системаси қандай афзалликларга эга эканлигини энди бирон кишига исботлаб ўтиришнинг даркори йўқ. Бу афзалликлар равшан кўриниб турибди.

Шу билан бирга, ўртоқ Графов халқ хўжалиги кенгашининг аппарати ва унинг тармоқ бошқармалари иқтисодий иш билан етарлик даражада шуғулланмаётирлар, илғор корхоналар ва қурилишлар тажрибасини дуруст ёймаётирлар, мавжуд резервларни ўз вақтида аниқлаб, уларни ишга солмаётирлар, деб таъкидлайди.

Госпланлар, деб давом этади нотиқ, бир қанча ҳолларда халқ хўжалиги кенгашларининг фикрига қулоқ солмаётир ва, майдачуйда ишларга аралашабериши натижасида планларни тузишда муҳим масалаларни ҳал қилишни кўпинча эсидан чиқариб қўймоқда. Халқ хўжалиги кенгашлари ишга ёрдам бермайдиган, аксинча, хўжалик ходимларининг ташаббускорлигини бўғиб қўядиган бундай ғамхўрликка муҳтож эмас. Биз, аввало, шунга муҳтожмизки, ўзимизда туғилаётган масалалар тезроқ ва оперативроқ ҳал қилиб бериладиган бўлсин. Бутун Россия халқ хўжалиги кенгаши ва РСФСР Госпланига тағин ҳам кўпроқ ҳуқуқлар бериб, уларнинг ишидаги қайтариқни тугатиш лозимга ўхшайди.

Халқ хўжалиги кенгашларининг иш тажрибаси шуни кўрсатдики, дейди Л. Е. Графов, янги технологияни ишлаб чиқишни, машиналарни конструкция қилишни, корхоналарни лойиҳалаштиришни ва янги техникани жорий қилишни ҳам такомиллаштириш керак. Лойиҳалаш, илмий тадқиқот ва конструкторлик ташкилотларининг тарқоқлиги ягона техника сиёсатини амалга оширишда қийинчилик туғдирмоқда. Халқ хўжалиги кенгашлари техникага доир масалаларни ҳал қилишда ёрдамга муҳтождирлар. Бундай ёрдамни уларга тармоқ комитетлари бериб туришлари лозим. Тармоқ комитетларининг тажриба базаси бўлиши ва улар тайёр ишлаб чиқилган технологиянигина саноатга топшириши керак. Бунинг учун илмий тадқиқот, лойиҳалаш-конструкторлик институтларини ва, эҳтимол, бир қанча заводларни тармоқ комитетларига олиб бериш лозим. Комитетларнинг техника ва технология масалаларига доир йўл-йўриқлари ва қарорлари халқ хўжалиги кенгашлари учун мажбурий бўлмоғи керак. Лекин бунинг учун комитетлардаги ўртоқлар турмушдан ажралиб қолган бўлмасликлари, янги техника ва илғор технологияни жорий қилиш учун халқ хўжалиги кенгашларининг ходимлари билан баббаравар жавобгар бўлишлари зарур.

Шундан сўнг Қирғизистон КП Марказий Комитетининг биринчи секретари **Т. У. Усубалиев** минбарга чиқади. У бундай дейди: Коммунистик қурилишнинг энг зарур вазифаларигина эмас, балки бу вазифаларни муваффақият билан ҳал қилиш йўллари ҳам Н. С. Хрушчев докладида ленинчасига пухта ва равшан белгилаб берилди.

Совет Қирғизистонининг меҳнаткашлари, деб давом этади нотиқ, саноат ва қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ишлаб чиқаришни муттасил юксалтириш учун астойдил курашмоқдалар. Етти йилликнинг дастлабки уч йили ичида ялпи маҳсулот ҳажми 30 процент ошди, шу давр ичида капитал маблағлар ҳажми эса, 1,7 баравар кўпайди. Янги йирик саноат корхоналари қурилиб, ишга туширилди. Ўрта Осиёда энг йирик Учқўрғон гидроэлектростанцияси Октябрь 45 йиллиги арафасида иш бошлаб юборди. Ҳозир янги, тағин ҳам қудратли Тўхтогул ГЭСини қуриш кенг авж олдирилмоқда. Бу ГЭС Қирғизистон ва Ўзбекистонга, Қозоғистоннинг айрим районларига арзон электр қуввати беради. Ўрта Осиёнинг жазирама қуёши ҳозир қақратиб турган неча юз минг гектар ҳосилдор ерларга ҳаёт бағишлайди.

(ДАВОМИ УЧИНЧИ БЕТДА)

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ЎРТОҚ Д. С. ПОЛЯНСКИЙНИ СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ РАИСИНИНГ ЎРИНБОСАРИ ҚИЛИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА

СССР Олий Советининг Президиуми **қарор қилади:**

Ўртоқ Дмитрий Степанович **Полянский** СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари қилиб тайинлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. БРЕЖНЕВ.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль, 1962 йил 23 ноябрь.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ЎРТОҚ А. Н. ШЕЛЕПИННИ СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ РАИСИНИНГ ЎРИНБОСАРИ ВА КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ВА СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ПАРТИЯ-ДАВЛАТ КОНТРОЛИ КОМИТЕТИНИНГ РАИСИ ҚИЛИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА

СССР Олий Совети Президиуми **қарор қилади:** Ўртоқ Александр Николаевич **Шелепин** СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари ва КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети Партия-давлат контроли комитетининг раиси қилиб тайинлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. БРЕЖНЕВ,
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль, 1962 йил 23 ноябрь.

РСФСР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

Ўртоқ Г. И. Вороновни РСФСР Министрлар Советининг Раиси қилиб тайинлаш тўғрисида

Ўртоқ Геннадий Иванович **Воронов** РСФСР Министрлар Советининг Раиси қилиб тайинлансин.

РСФСР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. ОРГАНОВ,
РСФСР Олий Совети Президиумининг Секретари С. ОРЛОВ.

Москва, Кремль, 1962 йил 23 ноябрь.

РСФСР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

Ўртоқ Д. С. Полянскийни РСФСР Министрлар Совети Раиси вазифасидан озод қилиш тўғрисида

Ўртоқ Дмитрий Степанович **Полянский** бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан РСФСР Министрлар Совети Раиси вазифасидан озод қилинсин.

РСФСР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. ОРГАНОВ,
РСФСР Олий Совети Президиумининг Секретари С. ОРЛОВ.

Москва, Кремль, 1962 йил 23 ноябрь.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

(БОШИ ИККИНЧИ БЕТДА)

КПСС Марказий Комитетининг 1953 йил сентябрь Пленумидан кейин ўтган давр ичида республикада қишлоқ хўжалиги соҳасида ҳам маълум ютуқларга эришилди. Қишлоқ хўжалик маҳсулотининг ялпи миқдори 41 процент, шу жумладан чорвачилик соҳасида 65 процент кўпайди. Бу йил, об-ҳаво шароити ноқулай бўлганлигига қарамай, ҳамма экинлардан мўл ҳосил етиштирилди. Республика дон, дори-дармон учун ишлатиладиган кўкнор, қанд лавлаги, жун сотиш планини муваффақият билан бажарди. Бу йил саноат Қирғизистон колхоз ва совхозларидан 13 миллион центнердан кўпроқ қанд лавлаги олди. Бу 1953 йилда республикада олинган қанд лавлагининг ялпи ҳосилидан қарийб уч баравар ортиқдир. Ҳар гектар ердан ўрта ҳисобда 350 центнердан қанд лавлаги кавлаб олинди.

Қўйчиларимиз яхши ишладилар. Бу йил жун тайёрлаш 12 процент кўпайди; давлатга гўшт 10 процент кўп сотилади. Колхоз ва совхозлардаги қўйлар сони шу йилнинг ўзида ярим миллион бош кўпайди.

Ана шуларнинг ҳаммаси, деб таъкидлайди нотиқ, аввало, қишлоқ хўжалигини бошқариш қайта қурилганлигининг натижаси, ерлардан фойдаланиш яхшиланганлигининг ҳамда КПСС Марказий Комитети март Пленуми қарорларига мувофиқ бошқа тадбирлар амалга оширилганлигининг натижаси бўлди.

Афсуски, деб давом этади ўртоқ Усубалиев, биз республика ихтиёрида бўлган жуда катта резервлар ва имкониятлардан тўлатўкис фойдаланаяпмиз, деб айта олмаймиз. Қурилиш ишлари хусусан орқада қолмоқда. Қишлоқ хўжалигида пахта ва бошқа баъзи бир турдаги маҳсулотлар етиштириш соҳасида етти йиллик топшириқлари бажарилмади. Қўйчиликни ривожлантириш йўлидаги кенг имкониятлардан дуруст фойдаланилмаётир.

Аввало, партия органларининг фаолиятида жиддий камчиликларнинг мавжудлиги халқ хўжалигининг қатор тармоқлари орқада қолишига сабаб бўлмоқда. Н. С. Хрущев мутлақо тўғри кўрсатиб ўтганидек, экономикага партия раҳбарлиги кўп ҳолларда кампаниячилик характерига эгадир. Биз Пленумда қилинган докладда илгари сурилган фикрларни қизғин маъқуллаб, бу фикрларни жуда ўз вақтида қўйилаётган тўғри фикрлар деб ҳисоблаймиз. Партия органларининг ташкилий жиҳатдан ишлаб чиқариш принципи асосида қайта қурилиши экономикага раҳбарлик қилиш учун уларнинг роли ва масъулиятини оширади. Ана шу зайилда қайта қуриш ишнинг кўзини билиб, бениҳоя конкрет раҳбарлик қилиш имконини беради.

Нотиқ Қирғизистонда 21 та ишлаб чиқариш колхоз-совхоз бошқармаси тузиш, шу бошқармалар ҳузурида йириклашган партия комитетлари ташкил қилиш мўлжалланилаётганлигини маълум қилади. Қирғизистон Компартияси Марказий Комитетининг Президиумини ҳамда Марказий Комитетнинг иккита бюроси — бири саноатга раҳбарлик бўйича ва иккинчиси қишлоқ хўжалигига раҳбарлик бўйича бюросини тузиш йўли билан республика ҳаётига ягона раҳбарлик таъмин этилади.

Ўртоқ Усубалиев айтадики, партия ленинча миллий сиёсатининг тантанаси натижасида ўтмишдаги қолоқ чекка ўлкалар янги ҳаётга эга бўлди, ўз экономикаси ва маданиятини мислсиз равишда яшнатишга эришди. Масалан, Ўрта Осиё республикаларининг ютуқлари бутун жаҳонни қойил қолдирмоқда. Халқ хўжалигини ривожлантириш соҳасида Ўрта Осиё республикаларининг умумий вазифаларини ҳал қилиш учун уларнинг куч-ғайратларини бирлаштириш зарур, деб Н. С. Хрушчев докладида айтилган таклифлардан кейин бу республикалар олдида тағин ҳам жозибадорроқ перспективалар очиб қўйилмоқда.

Ўрта Осиё республикаларидаги партия ташкилотларининг куч-ғайратларини координациялаш зарурлиги, Ўрта Осиёда ягона халқ хўжалиги кенгаши, Пахтачилик бошқармаси ва бошқа ташкилотлар тузиш ҳақида докладда айтилган таклифларни, дейди нотиқ, биз қизғин қўллаб-қувватлаймиз. Ҳеч шубҳа йўқки, буларнинг ҳаммаси Ўрта Осиёдаги ҳар қайси республиканинг саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришига раҳбарликни яхшилашга баракали таъсир кўрсатади.

ВЛКСМ Марказий Комитетининг биринчи секретари **С. П. Павлов** кундузги мажлиснинг охирида сўзга чиқиб, ўз нутқини ёшларимизнинг шонли ишларига бағишлади. У бундай деб таъкидлади: Мамлакатимизнинг экономикасини ривожлантириш ва халқ хўжалигига партия раҳбарлигини қайта қуриш тўғрисида КПСС Марказий Комитетининг Президиуми ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг ташаббуси билан ўз вақтида ўртага қўйган доно таклифларни Ленин комсомоли, барча совет ёшлари қизғин қувватламоқдалар.

Комсомол комитетларини, унинг раҳбарлик органларини ишчи ва қишлоқ ёшларининг кундалик меҳнати ва ҳаётига яқинлаштириш, корхона, қурилиш, колхоз ва совхозлардаги комсомол ташкилотларига раҳбарликни яхшилаш, комсомол ходимлари ва активларининг саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши экономикасини чуқурроқ ўрганишини таъминлаш учун, дейди ўртоқ Павлов ВЛКСМ Марказий Комитети, комсомол комитетлари ҳамма чораларни кўрадилар.

Ўртоқ Павлов халқимизнинг яратувчилик фаолиятида, хўжалик қурилишидаги энг муҳим вазифаларни ҳал этишда комсомолнинг иштироки ҳақида гапиради. Ҳозир комсомол сафида 20 миллион йигит ва қиз бор. Шулардан ярмиси бевосита саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришида ишлаб келмоқда. Комсомоллар орасида бир миллиондан кўпроқ инженер, агроном, техниклар бор. Комсомол мамлакатдаги 2 мингдан кўпроқ саноат объектини қуришга оталик қилмоқда, шулардан 168 таси Бутуниттифоқ зарбдор қурилишларидир. Ёшларнинг звенолари 15 миллион гектар ерда, яъни маккажўхори экилган ҳамма майдонларнинг қарийб ярмида ана шу экинни етиштириб келмоқда.

Братск ГЭСи партия чақириғига биноан 1956 йилда ёшлар йўл олган дастлабки қурилишлардан биридир. Илгари инсон юра олмайдиган қалин тайга ўрнида ҳозир 100 минг аҳолига эга бўлган шаҳар қад кўтарди. Бу шаҳарда асосан ёшлар яшамоқда.

Нотиқ аҳолининг тез ўсиб бораётганлиги муносабати билан Братскда уй-жой проблемаси айниқса кескин бўлиб қолаётганлигини айтади. Уй-жойларни фойдаланишга топшириш планлари муттасил бажарилмай келмоқда, дейди у. СССР Энергетика ва электрлаштириш министрлиги ҳар қандай қилиб бўлса ҳам бир киловатт-соат электр энергиясининг нархини камайтиришга интилиб, уй-жой ва маданий-маиший қурилиш нормаларини ўзбошимчалик билан камайтириб қўймоқда. Ҳозир гидроэлектростанциялар қурилишида министрликнинг шундай бир қўлланмасига амал қилинмоқдаки, бу ҳужжатга мувофиқ, масалан, болалар боғчалари ва ясліларининг миқдори Қурилиш ва архитектура академиясининг тавсиясига нисбатан уч баравар камайтириб юборилган.

Ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг ишлаб чиқаришнинг ҳамма участкаларини коммунистик контрол прожекторлари билан ёритиб туриш ҳақидаги даъватига жавобан «комсомол прожектори» отрядлари вужудга келди деб давом қилади нотиқ. Кўпгина корхоналардаги, колхоз ва совхозлардаги «комсомол прожектори» отрядлари ҳозирдаёқ обрў қозондилар. Бу отрядлар эгасизликка, исрофгарчиликка, пала-партишликка ва бюрократизмга қарши актив курашмоқда, резервларни топиб ишга солишга, ишлаб чиқаришнинг нуқсонларини тугатишга ёрдам бермоқда.

Биз, комсомол ходимлари йўл қўйган хатоларимиз ва бой бериб қўйган имкониятларимизни ҳозир айниқса яққол кўриб турибмиз, дейди ўртоқ Павлов. Биз комсомол ташкилотларининг фаолиятида ҳали хўжакўрсинга ишлаш, дабдабабозлик, расмиятчилик кўплигини кўриб турибмиз. ВЛКСМ Марказий Комитети, барча комсомол органлари ана шу камчиликларни тугатишга ёшлар билан бирга янги ғайрат ва завқ-шавқ билан киришадилар, ёш авлоднинг халқ хўжалигини янада ривожлантиришга қўшадиган ҳиссасини тағин ҳам салмоқли қиладилар, бунга шак-шубҳа йўқ.

Сўнгра нотиқ 16—17 ёшдаги ўсмирлар ишлаб чиқаришга тобора кўп келаётганлигини айтади. Бу ўсмирлар ўз ота-оналари ва энг муҳими мактаб тарбиясини кўриб, эндигина мустақил йўлга кириб олмоқдалар. Ўзининг меҳнатдаги ҳаётини бошлаётган ўсмир алоҳида муомалага, кўпроқ эътиборга муҳтож бўлади. Лекин кўпгина хўжалик раҳбарлари характери меҳнат коллективи қўйнида таркиб топган тажрибали ишчи билан ишчилар орасига биринчи марта кириб келган ўсмирнинг фарқига бормаётирлар. Заводга ишга кирган ўсмир билан жуда кўп ҳолларда бирон киши ҳатто суҳбатлашмайди ҳам. Бу ўсмирга корхонанинг тарихи, унинг илғор кишилари, ишчилар синфининг буюк армияси сафига кириб келаётган одамга нисбатан қўйилаётган талаблар айтиб берилмайди. Ёш ишчиларни мана шу корхонада ишлашга қизиқтириш, ёш кадрларни мустаҳкамлаб қолишга интилиш бўлмаган жойларда мана шундай қилинмоқда. Ҳар қандай раҳбар ёшларга ибрат кўрсатиши керак. Афсуски, айрим хўжалик ходимлари ножўя ишларни қилаётганликлари, хизмат вазифаларини суиистеъмол этаётганликлари сингари фактлар бор. Бу нарса ёшларнинг тарбиясига нақадар катта зарар етказаётганлигини гапириб ўтиришнинг ҳожати бормикин, дейди ўртоқ Павлов.

Амалий вазифаларни ҳал қилишда иштирок этиш ёшларни коммунистик руҳда тарбиялашга, комсомол сафларини мустаҳкамлашга, унинг обрўсини оширишга ҳаммадан кўра яхшироқ ёрдам беради. Қўриқ ерлар ёки зарбдор қурилишлар, мактаблардаги ишлаб чиқариш бригадалари ёки студентларнинг конструкторлик бюролари, комсомолнинг ана шу ва бошқа барча конкрет ишлари, аввало, ёшларимизни тарбиялашга ёрдам берганлигини турмуш исботлади. Нотиқ 1935 йилда Сталиннинг шахсий кўрсатмасига биноан, комсомол хўжалик қурилишида қатнашишдан махсус «юқори малакали тарбия аппарати» вужудга келтириш сари бурилиш ясаши лозим бўлганлигини эслатиб ўтади. Халқ хўжалигини ривожлантиришда конкрет иштирок этишга ҳаракат қилган комсомол ташкилотлари ВЛКСМ Марказий Комитетининг 1935 йилдаги XI пленумида танқид қилиниб, дабдаласи чиқарилди. Хўш, бунинг ўрнига қайси иш билан шуғулланиш таклиф қилинди? Душмандан кўз-қулоқ бўлиб юриш ва уни таниб олиш зарурлиги комсомол олиб борадиган бутун тарбиявий ишда энг муҳим вазифа бўлиши керак, кейин ана шу душман фақат зўрлик йўли билан, иқтисодий таъсир кўрсатиш методлари, ташкилий-сиёсий жиҳатдан яккалаб қўйиш методлари ҳамда изини қириб ташлаш методлари асосида йўқотилиши лозим, деган фикр биринчи ўринга қўйилди ва оқ қоғозда қора билан ёзиб қўйилди. Сталиннинг мақсади комсомолнинг куч-ғайратини ана шу томонга буриб юбориш эди.

Ўша вақтларда Сталин берган кўрсатмалар Ленин комсомолига путур етказди, албатта. Лекин Магнитка ва Комсомольск-Амур, ДнепроГЭС ва метрострой қурилишлари ёшларимиз онгида, халқимиз онгида ва комсомолнинг 30-йиллардаги тарихида абадий сақланиб қолади, дейди ўртоқ Павлов Пленум қатнашчиларининг гулдурос қарсаклари остида. У ўз нутқини тамомлар экан, бундай дейди: Ленин комсомоли халқ хўжалигига раҳбарликни яхшилаш тўғрисида Марказий Комитет Президиуми Пленуми муҳокамасига ўз вақтида киритган доно таклифларни миннатдорчилик билан, астойдил, бутунлай ва батамом қувватлайди.

* * *

Ростов область партия комитетининг биринчи секретари **В. В. Скрябин** сўзга чиқади. Дон коммунистлари, барча меҳнаткашлари КПСС XXII съезди қарорларини амалга ошириш учун астойдил курашмоқдалар, деди у. Етти йилликнинг уч ярим йили ичида областда саноат ишлаб чиқаришининг ҳажми контроль рақамларда кўзда тутилган 42 процент ўрнига 47 процент кўпайди. Халқ хўжалиги қўшимча равишда деярлик 200 миллион сўмлик саноат маҳсулоти олди.

Ҳозир Донда партия Марказий Комитетининг Пленуми шарафига социалистик мусобақанинг қудратли тўлқини мавж урмоқда. Орденли «Ростсельмаш» заводининг комбайнсозлари 10 ойлик программада белгилангандан ташқари 1870 комбайн ишлаб чиқарганликлари тўғрисида Пленумга рапорт бердилар. Улар бу йил ярим миллионинчи комбайнни ишлаб чиқариш учун курашмоқдалар! Партия XXII съездидан кейин область корхоналарида ўзгарувчан ток билан юрадиган магистрал электровозларни кўплаб ишлаб чиқариш ташкил этилди, узлуксиз пайвандланган трубалар ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Таганрог қозонсозлари 300 минг киловатт қувватли турбогенераторлар билан блокда ишлайдиган буғ қозонлари ишлаб чиқаришни таъминладилар. Қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводларида осма машиналар комплекси билан ўзи юрар шассилар ишлаб чиқаришга тайёргарлик олиб борилмоқда.

Нотиқ таъкидлайдики, бу муваффақиятларни қўлга киритишга саноат ва қурилишни бошқаришни қайта қуриш юзасидан 1957 йилда ишлаб чиқилган тадбирлар ёрдам берди. Саноат ва қурилишни бошқариш структурасининг такомиллаштирилиши натижасида областда 50 трест ва тайёрлаш конторалари тугатилди, 355 корхона йириклаштирилди ва бошқаришнинг цехсиз структурасига ўтказилди. Маъмурий-бошқарув аппарати деярлик тўққиз минг кишига қисқарди.

Область колхоз ва совхозлари янги тузилган ишлаб чиқариш бошқармалари раҳбарлигида ишлаб, ердан яхшироқ фойдалана бошладилар. Дон экинлари майдони маккажўхори билан бирга эндиликда тўрт миллион гектардан кўпроқ ерни, яъни ҳайдаладиган ернинг тўртдан уч қисмидан кўпроғини эгаллади.

Биз Ростов области меҳнаткашларининг муваффақиятларини қайд қилган партия Марказий Комитетига, ҳукуматга ва Н. С. Хрушчевга самимий ташаккур билдирамиз. Область меҳнаткашлари ҳозироқ давлатга 193 миллион пуддан кўпроқ юқори сифатли Дон ғалласини ҳамда 17,6 миллион пуддан кўпроқ кунгабоқарни топширдилар.

Бошқаришнинг ҳозирги структураси дейди ўртоқ Скрябин, партия ва совет органларига саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришига чуқур, бир мақсадни кўзлаб ва табақалаштириб раҳбарлик қилиш имконини бермаётир. Бошқаришнинг мавжуд структурасини ўзгартириш зарур. Шу сабабли Никита Сергеевич Хрушчевнинг ташаббуси билан ана шу жуда муҳим масалаларнинг мазкур Пленум муҳокамасига қўйилишини ўз вақтида қилинган иш деб ҳисоблаймиз.

Ўртоқ Скрябин Пленум қатнашчиларини ишонтириб айтадики, Дон коммунистлари ва меҳнаткашлари партия XXII съезди қарорларини амалга ошириш учун куч-ғайратларини аямайдилар.

СССР Министрлар Советининг ёқилғи саноати бўйича давлат комитетининг раиси **Н. В. Мельниковга** сўз берилади. Кейинги йилларда, деди у, ёқилғи саноати янги асосда ривожланмоқда. 1954 йилдаёқ Н. С. Хрушчевнинг ташаббуси билан партия мамлакат ёқилғи балансида тежамлироқ ёнилғи ҳиссасини кескин кўтариш мақсадида нефть ва газ чиқаришни кескин даражада ривожлантириш йўлини тута бошлади. Ёқилғи баланси структурасида асосий ўзгаришлар КПСС XX съездидан кейин рўй берди. 1954 йилда ёқилғи чиқаришда нефть ва газнинг ҳиссаси 22,3 процент, кўмирнинг ҳиссаси эса, 65 процент бўлган бўлса, 1962 йилда нефть ва газнинг ҳиссаси 45,6 процентга етди, кўмирнинг ҳиссаси эса, 49 процентга тушиб қолди.

Нефть чиқаришни кўп даражада оширишни таъминлаш учун, деб давом этади ўртоқ Мельников, Манқишлоқ сингари жуда бой янги районни ўзлаштириш керак. Обь дарёсининг ўрта оқимида жойлашган Тюмень областининг нефть конлари иккинчи йирик районидир. Шарқий Сибирда нефть саноатини ривожлантириш истиқболи жуда каттадир.

Н. С. Хрушчев, деди нотиқ, нефть саноатида электробурини жорий қилиш соҳасидаги аҳволнинг қониқарсиз эканлигини жуда тўғри кўрсатиб ўтди. Бунинг сабаби шуки, Харьков электромеханика заводи ишлаб чиқараётган электробурларнинг сифати пастдир. Улар Пермь халқ хўжалиги кенгаши етказиб бериши керак бўлган кабель маҳсулотлари билан, Таганрог металлургия заводининг пармалаш трубалари билан таъминланмаётирлар. Илмий ва конструкторлик ташкилотларининг тарқоқлиги электр ёрдамида пармалашни жорий этишга салбий таъсир кўрсатмоқда.

Ўртоқ Мельников кўмир саноатини янада ривожлантириш зарурлиги ҳақида гапириб, кўмир саноати ходимлари олдида меҳнат унумдорлигини ошириш ва кўмир таннархини пасайтириш вазифаси турганлигини айтади.

Ўртоқ Мельников кўмирни, айниқса коксланувчи кўмирни ер остида ишлаб чиқариш усулининг аҳамияти ҳақида гапиради. Ишлаб турган шахталарни, биринчи навбатда Донецк ҳавзасидаги шахталарни реконструкция қилиш ҳамда янги механизациялаштирилган ва автоматлаштирилган шахталарни барпо қилиш катта вазифадир, деб кўрсатади у. Бизда яхши ва керакли машиналарнинг лойиҳалари бор, лекин тажриба нусхаларини тайёрлаш ва уларни синовдан ўтказиш кўп йилларга чўзилиб кетмоқда. Кўмир саноати базасини анча кенгайтириш ва мустаҳкамлаш ҳамда бу базадан тегишинча фойдаланиш зарур.

Биз, комитетларнинг ўз саноати тармоғида техника тараққиёти учун масъулиятини ва ролини ошириш ҳақидаги Н. С. Хрушчев таклифларига батамом қўшиламиз.

Республика партия ташкилоти ўзининг XVII съездида етти йиллик планни 5 йилда бажариш вазифасини қўйди, дейди Латвия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **А. Я. Пельше.** Биз бугун Марказий Комитет Пленумига шу нарсани хабар қила оламизки, Совет Латвиясининг саноати 1962 йилда ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш бўйича 1964 йил учун планлаштирилган даражага етиб олади. Бу билан етти йилликнинг контрол рақамларида 1965 йил учун кўзда тутилган топшириқларни келаси йилда муваффақиятли бажармоқ учун мустаҳкам замин яратилади. Машинасозликда шу йилнинг ўзидаёқ етти йилликнинг охири учун белгиланган маррага етилди.

Ўртоқ Пельше айтадики, қурилишнинг ҳозирги кўлами Латвия тарихида бўлмаган эди. Етти йилликнинг 4 йили ичида республика халқ хўжалигига олдинги етти йилликдагига қараганда 25 процент кўп капитал маблағ сарфланади. Уй-жой қурилиши янада ривожланади. Масалан, бу йил қуриладиган квартиралар буржуазия Латвиясида 1939 йилда қурилган квартиралардан 9 баравар кўп бўлади.

Мамлакатнинг бошқа районлари билан иқтисодий алоқаларнинг ўсиб бориши Латвия халқ хўжалигини ривожлантиришга ғоят самарали таъсир кўрсатмоқда. Латиш халқи СССР халқлари улуғ оиласининг мустаҳкамланиб бораётган дўстлиги ва ўзаро ёрдамини ўз республикаси экономикасининг равнақ топдиришнинг ва меҳнаткашлар фаровонлигини оширишнинг ҳал қилувчи шартларидан бири деб ҳисоблайди.

Биз, илмий тадқиқот ва лойиҳалаш-конструкторлик ташкилотларига раҳбарликни марказлаштириш тўғрисида Н. С. Хрушчев докладида айтилган таклифларни батамом ва тўла қўллаб-қувватлаймиз. Хусусан биз радиоприёмниклар ва радиолалар яратиш билан машғул бўлган конструкторлик кучларни ягона бош конструкторлик бюросига бирлаштиришни мақсадга мувофиқ деб ҳисоблаймиз. Республикамиз 1963 йилдаёқ 700 мингдан кўпроқ радиоприёмник ишлаб чиқаражаги муносабати билан ҳам биз бу тадбирдан манфаатдормиз.

Ўртоқ Пельше қишлоқ хўжалик масалалари устида тўхталиб, республика партия ташкилотлари КПСС Марказий Комитетининг март Пленуми қарорларига амал қилиб, экин майдонлари структурасини яхшилаш чораларини кўрганликларини айтади. Бироқ, бу йил рўй берган ғоят оғир об-ҳаво шароити 100 минг гектарга яқин майдондаги экинларнинг нобуд бўлишига олиб келди. 100 минг гектардан кўпроқ майдондаги дон экинлари пишиб улгурмади ва чорва молларига едирадиган хашак тарзида ўриб олинди. Сўнгги 50 йил ичида бундай об-ҳаво шароити Болтиқ бўйида фақат 1928 йилда рўй берган эди. Ўша пайтда буржуа Латвиясининг деҳқонлари мислсиз қийинчиликларни бошидан кечирган, кўпгина хўжаликлар хонавайрон бўлган эди.

Социалистик хўжалик системасининг мавжудлиги, колхоз тузуми, бошқа республикаларнинг қардошларча ўзаро ёрдами, дейди ўртоқ Пельше, бизларга бу йил чорвачилик маҳсулотлари етиштириш даражасини сақлаб қолиш имконини берди. Бунда территориал ишлаб чиқариш бошқармалари, қишлоқлардаги партия ташкилотлари катта роль ўйнадилар. Колхозлар ва совхозлар йил бошидан бери сигирлар туёғини 12 минг бош кўпайтирдилар.

Бу йилги муваффақиятсизликлар учун, дейди нотиқ, фақат об-ҳаво шароитигина айбли эмас. Қишлоқларда партиявий-ташкилотчилик ишида ҳали кўпгина камчиликлар бор. Бу нарса илғор хўжаликлар худди шу иқлим шароитида дон, қанд лавлаги ва бошқа экинлардан мўл ҳосил етиштирганликларидан кўриниб турибди.

Новосибирск область, Гутовский районидаги собиқ комбайнчи, ҳозир чўчқабоқар-механизатор бўлиб ишлаётган **Н. И. Белаш** унга, оддий ишчига, оддий коммунистга Пленум ишида иштирок этиш, муҳим давлат масалаларини ҳал этишда қатнашишдан иборат юксак шараф кўрсатилганлиги ҳақида гапиради.

Мени партия Пленумига кузатар эканлар, деди ўртоқ Белаш, совхозимиз ишчилари менга улар номидан КПСС Марказий Комитетига, Марказий Комитет Президиумига ва шахсан Сизга, қадрдон Никита Сергеевич, биз қишлоқ меҳнаткашлари тўғрисида доимий ғамхўрлик қилаётганлигингиз учун самимий миннатдорчилик топширишни буюрдилар.

Мен бизнинг комплекс механизациялашган звеномиз қишлоқ хўжалик маҳсулотлари мўл-кўллигини вужудга келтиришдан иборат умумий ишга қўшаётган ҳисса ҳақида гапириб бермоқчиман. Биз чўчқаларни боқиб семиртиришнигина эмас, балки улар учун ширали ем-хашак етиштиришни ҳам ўз олдимизга мақсад қилиб қўйдик. Совхоз дирекцияси бизларга ёзги лагерь яқинида 160 гектар ер участкаси ва зарур техника ажратиб берди. Меҳнатимизни унумлироқ қилмоқ учун лагерда электр моторлари ўрнатилди, озуқа тайёрлаш ва тақсимлаш процесслари, сув билан таъминлаш ва майдончани тозалаш процесслари тўла механизациялаштирилди. Бизда иккита «Беларусь» трактори, осма косилка-майдалагич бор, бу эса, бутун ёз фасли давомида беда, маккажўхори, вика-сули аралашмасини ўриб олиб келиш ҳамда уларни концентрат озуқалар билан аралаштириб чўчқаларга бериш имкониятини яратди. Рационда ширали озуқа ҳиссаси 50—55 процентни ташкил қилди. Картошкани биз қазиб олмасдан чўчқаларга ўз жойида едирдик, маккажўхори ва бошқа экинларни эса майдалаб бердик.

Қанд лавлаги ҳақида алоҳида тўхталиб ўтмоқчиман. Биз қанд лавлагини чўчқага барвақт бера бошладик ва шу сабабли лавлаги илдизининг ҳосили гектарига 194 центнернигина ташкил қилди. Ана шундай ҳосил олинганида ҳам қанд лавлагини озуқа учун етиштириш жуда фойдалидир. Чўчқалар лавлагини ҳам, унинг баргини ҳам иштаҳа билан ейдилар, шу сабабли бу йил лавлаги экин майдонини биз икки баравар кенгайтирдик.

Ердан рационал фойдаланишни кўрсатадиган бир мисол келтираман. Биз ўз участкамизда картошкани қазиб олмасдан ўз жойида чўчқаларга едирдик ва кузги жавдари буғдой экдик. Бу жавдари буғдойни кўкламда чўчқаларга едирдик ва унинг ўрнига июнь ойида яна картошка экдик, кузда эса яна кузги жавдари буғдой экдик. Кўриб турибсизки, бизнинг Сибирь шароитимизда биз бир участкада йилига икки марта ҳосил олдик.

Кўп миқдордаги арзон ширали озуқа бизга ўтган йили 2045 чўчқани боқиб семиртириш ва давлатга икки минг центнердан кўпроқ гўшт топшириш имкониятини берди. Чўчқаларни бир центнер миқдорида семиртириш таннархи пландагидан 22 процент камайтирилди.

Шу йилнинг ўн ойи ичида бизнинг звеномиз умумий вазни 5.100 центнер бўлган 5900 чўчқани боқиб семиртирди ва давлатга топширди. Ҳозир яна 4100 чўчқа боқиб семиртирилмоқда. Чўчқаларни бир центнер миқдорида семиртириш таннархи пландагидан 15 сўм арзон бўлмоқда, меҳнат сарфи анча қисқартирилди.

Пленум арафасида биз звено аъзолари билан биргаликда Никита Сергеевич Хрушчевнинг йилга якун ясаш ҳамда дон етиштириш ва харид қилишни кўпайтириш тўғрисидаги мактубини муҳокама қилиб, гўшт етиштиришни кўпайтиришга аҳд қилдик. 1963 йилда 8500 чўчқани боқиб семиртириш ва давлатга 8000 центнер гўшт топшириш мажбуриятини олдик.

Партиямиз Марказий Комитетини ва Сизни, қадрдонимиз Никита Сергеевич, ишонтириб айтишга рухсат этгайсизки, биз ўз мажбуриятимизни шараф билан бажарамиз, дейди Н. И. Белаш бутун зал қарсаклари остида.

Минбарга Литва КП Марказий Комитетининг биринчи секретари **А. Ю. Снечкус** чиқади. Саноат ва қишлоқ хўжалигига партия раҳбарлигини яхшилаш масаласи, дейди у, партия ва халқнинг мамлакатимизда коммунизм қурилишидан иборат улуғвор вазифани бажариш учун курашида ғоят катта аҳамиятга эгадир.

Нотиқ республикада белгиланган партия раҳбарлигини қайта қуришнинг конкрет формалари ҳақида гапиради, Литва меҳнаткашларининг саноатни ривожлантириш соҳасидаги муваффақиятларини айтиб беради. Етти йилликнинг тўрт йили ичида ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми контрол рақамларда кўзда тутилган 1,3 баравар ўрнига 1,6 баравар ортди.

Саноат корхоналари ва қурилиш ташкилотларининг ихтисослаштирилиши ва йириклаштирилиши, саноатнинг халқ хўжалиги кенгаши системасига тўпланиши, деб таъкидлайди ўртоқ Снечкус, саноатнинг муваффақиятли суратда ривожланишига ёрдам берди. Республикада юздан кўпроқ корхона йириклаштирилди.

Литвада химия саноати янгидан вужудга келтирилмоқда. Суперфосфат ва азотли ўғит ишлаб чиқарадиган икки йирик корхона, ацетат шойи ва пластмасса буюмлари тайёрлайдиган заводлар қурилмоқда.

Республикадаги корхоналарда техникани тараққий эттириш учун, янги техникани вужудга келтириш ва жорий қилиш учун қизғин кураш олиб борилмоқда. Етти йилликнинг уч ярим йили мобайнида 220 машина, механизм, прибор ва материалларни ишлаб чиқариш ўзлаштирилди.

Аммо, дейди ўртоқ Снечкус, биз социалистик тузумнинг ва планли экономиканинг барча афзалликларидан, барча имконият ва резервлардан ҳали тўла фойдаланаётганимиз йўқ.

Нотиқ республика қишлоқ хўжалигини ривожлантириш масалаларига тўхталиб айтадики, КПСС Марказий Комитети март Пленумининг қарорига мувофиқ қишлоқ хўжалигини бошқаришнинг қайта қурилганлиги қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш ва давлат харид планларини бажариш имкониятларидан яхшироқ фойдаланишга ёрдам берди. Колхоз-совхоз ишлаб чиқариш бошқармалари ишга киришган биринчи йил республикада об-ҳаво жуда ноқулай келган йил бўлди. Бу йил улар учун жиддий синов бўлди. Қишлоқ хўжалигига раҳбарликнинг янги формаси жуда яхши натижа берди.

Ўртоқ Снечкус айтадики, Литва колхоз ва совхозларида экин майдонларининг структураси қайтадан кўриб чиқилди ва анча яхшиланди. Дон ва дуккакли дон экинлари, маккажўхори ҳамда қанд лавлаги майдонлари кенгайтирилди. Кам ҳосил берадиган кўп йиллик ўтлар банд қилиб турган майдонлар ҳайдаб, шудгор қилиб қўйилди. Тоза шудгор қилинадиган майдонлар миқдори камайтирилди.

А. Ю. Снечкус нутқининг охирида қуйидагиларни айтади: Литва социалистик қишлоқ хўжалиги мустаҳкамланмоқда. Ташкилий жиҳатдан қайта қуриш колхоз ва совхозларнинг экономикасини янада кўпроқ мустаҳкамлашга, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни янада кўпайтиришга ёрдам беради.

СССР Министрлар Совети Қора ва рангли металлургия давлат комитетининг раиси **В. Е. Бойко** сўзга чиқади. Ўртоқ Бойко айтадики, Совет Иттифоқининг металлургия саноати муваффақиятли суратда ривожланмоқда ва етти йилликнинг тўрт йили мобайнида контроль рақамларда кўрсатилганидан анча ошиқ миқдорда қора ва рангли металлар ишлаб чиқарилди. Магнитогорск, Кузнецк, Усть-Каменогорск, Норильск комбинатлари каби йирик корхоналар бир меъёрда ва пухта ишламоқдалар. Кучли кончилик-саралаш комбинатлари, жаҳонда энг йирик домна ва мартен печлари, прокат ва трубопрокат станлари вужудга келтирилди. Совет металлурглари қувватлардан фойдаланиш соҳасида ҳар қандай капиталистик мамлакатдаги муайян кўрсаткичлардан ўзиб кетдилар.

Нотиқ айтадики, ҳозирги вақтда қора ва рангли металлургияда 95 институт илмий-тадқиқот, лойиҳалаш ва конструкторлик ишлари билан шуғулланмоқда. Қарийб 45 минг ходими бўлган 43 институт давлат комитети ихтиёрига топширилди. Комитет ўз зиммасига юкланган вазифаларни ишнинг кўзини билиб ҳал эта оладиган малакали мутахассис кадрларга эгадир. Комитет ва институтлар саноатдаги ана шу энг муҳим тармоқни ривожлантиришнинг техника даражаси учун, янги агрегатларни ва технология процессларини ўзлаштириш учун ўзларини халқ хўжалиги кенгашлари билан бир қаторда жавобгар деб ҳисоблайдилар.

Комитет яна 45 институтни ўзининг ихтиёрига топшириш тўғрисида таклиф киритди. Бу эса, кучларни бир жойга тўплаш имконини беради.

Ҳозирги вақтда бир қанча институтлар айни бир хил проблемаларни ҳал этиш устида параллел равишда ва кўпинча тарқоқ ҳолда иш олиб бормоқдалар. Масалан, шлаклардан фойдаланиш ва уларни қайта ишлаш масалалари билан 44 институт шуғулланмоқда, амалда эса, металлургия шлакларининг ярмидан камроғидан фойдаланилмоқда. Металлургияни янада ривожлантиришга тааллуқли муайян масалаларни ҳал этиш учун, деб таъкидлайди нотиқ, яқин вақт ичида институтларни ихтисослаштириш ва проблемалар бўйича асосий институтларни белгилаш кўзда тутилади. Бир қанча комплекс институтлар ташкил этиш мўлжалланди. Бу институтлар илмий-тадқиқот ишлари билан бир қаторда лойиҳалар ишлаб чиқардилар. Бу чора янги процесслар ва конструкцияларни ишлаб чиқаришга тез ва самарали суратда жорий қилиш имконини беради.

Ўртоқ Бойко илмий-тадқиқот институтлари ва лойиҳа институтларининг иш практикаси билан боғлиқ бўлган бир қанча таклифларни айтиб, бизнинг металлургия саноатимиз жуда катта резервларга эга эканлигини таъкидлайди. «Запорожсталь» металлурглари табиий газ ва кислороддан фойдаланиб, мартен печларида қуйиш технологиясини ишлаб чиқдилар. Бу чора заводдаги бир-бирига яқин участка ҳамда цехларни реконструкция қилган тақдирда печларнинг иш унумини икки баравар ва бундан ҳам кўпроқ ошириш имконини беради. Сараланган кислород билан пуркаш рангли металлургияда ҳам печларнинг иш унумини кўп даража оширади. Аммо, кислороддан ҳали етарли миқдорда фойдаланилмаётир. Чўян, пўлат, мис, қўрғошин, рух, никель кислород ва табиий газ қўлланиш йўли билан эритилиши лозим. Бу эса, мамлакатимизга иқтисодий жиҳатдан жуда катта фойда келтиради.

Ўртоқ Бойко сўзини давом эттириб, бундай деди: Партия ва ҳукумат пўлат эритиш саноатининг қувватини оширишнинг янги йўлини белгилаб бердилар. Эндиликда янги пўлат эритиш цехлари кислород-конвертор процесслар асосида қурилади. Ҳозирги вақтда асосий эътибор ана шу вазифани амалий суратда ҳал этишга қаратилиши лозим. 1963—1964 йилларда бир қанча областларнинг металлургия заводларида ҳар бири йилига икки миллион тонна пўлат эрита оладиган цехлар қурилиши лозим.

Пўлат ва рангли металларни узлуксиз қуйиш, маҳсулотнинг сифатини тобора яхшилаш ҳам металлургларнинг катта резервларидандир.

Ўртоқ Бойко қурилишни халқ хўжалигининг мустақил тармоғига айлантириш тўғрисидаги таклифни маъқуллади. У айтдики, баъзи металлургия корхоналарининг қурилиши суст бормоқда, жумладан, Ғарбий Сибирь, Қарағанда ва Новолипецк заводлари қурилиши суст бормоқда. Иш пухта ташкил этилган тақдирда, бундай заводларни 5—7 йил ичида қуриб битказиш ва бунинг натижасида халқ хўжалиги керакли металлни қисқа вақт ичида олиши мумкин. (ТАСС).

Москва. КПСС Марказий Комитетининг Пленуми. Областимизнинг донгдор кишилари ҳам бу тарихий Пленум ишида қатнашмоқдалар. СУРАТДА: Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Ўрта Осиё машина синаш станциясининг бригада бошлиғи В. А. Тюпко, Янгийўл территориал ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи И. С. Сотиболдиев ва Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, машҳур «Политотдел» колхозининг раиси М. Г. Хван ўртоқлар Пленумнинг мажлислари ўртасидаги танаффус пайтида ўзаро суҳбатлашмоқдалар.

В. Савостьянов ва В. Егоров фотоси, (ТАСС фотохроникаси).

„ОҚ ОЛТИН“ИМИЗ ПЛЕНУМГА СОВҒА

Чиноз районининг меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитети Пленуми шарафига меҳнат вахтасида туриб, пахта тайёрлаш планини шараф билан бажардилар

Суратларда: (чапдан) «Ўз ССР 30 йиллиги» колхози партия ташкилотининг секретари Ҳамроқул Булисбоев, «Москва» колхозининг донгдор бригадири Турсуной Йўлдошева, «XXI партсъезд» колхозининг илғор бригадаси бошлиғи Ҳасан Мирзаумаров ва «Москва» колхозининг энг пешқадам теримчиси Назира Тўрабекова ўртоқлар. Булар районнинг катта ғалабасига ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшишди.

М. Устабобоев фотолари.

ЯНА 2 МИНГ ТОННА УЧУН

Районимиз меҳнаткашлари бугун катта ғалабани қўлга киритдилар. Эрта кўкламдан буён қилинган ҳалол меҳнатнинг натижаси қувончли бўлди. **КПСС Марказий Комитети ноябрь Пленуми шарафига меҳнат вахтасида ишлаб, планни бажардик. Она-Ватан омборига 26208,6 тонна «оқ олтин» топширдик. Бу, ўтган йилги топширилган ҳамма ҳосилдан 602 тонна ортиқдир. Ҳар гектар ердан олинган пахта 24,01 центнерни ташкил этди. Топширилган ҳосилнинг деярли 83 проценти биринчи сортга қабул қилинди.**

Бу йил районимиз хўжаликларида пахтачиликни юксалтириш соҳасида бирмунча тадбирлар амалга оширилди. Пахтакорларимиз ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг маслаҳатларига амал қилиб гектаридан олинадиган ҳосилни шу йилнинг ўзидаёқ район бўйича 25 центнерданга етказишга астойдил бел боғладилар. Ана шу мақсад учун кураш чигит экиш давриданоқ бошланди. Чигит экиш, ғўза парвариши ва йиғим-терим даврида юз берган табиий қийинчиликлар пахтакорларимизнинг иродасини бука олмади. Улар зўр матонат кўрсатиб ишлаб барча қийинчиликларни мардонаворлик билан енгдилар. Мавжуд техника ресурслари ҳамда прогрессив агротехника тадбирларидан усталик билан фойдаланиш натижасида далаларимизда мўл ҳосил етиштирилди.

Эндиликда деҳқонларимиз техника ўзларининг чинакам дўсти, мададкори эканлигига тўла ишонч ҳосил қилдилар. Район хўжаликларида ерни экишга тайёрлашда ҳам, ғўза парваришида ҳам, йиғим-терим даврида ҳам техникадан усталик билан фойдаланилди, механизмлар колхозчиларимизнинг оғирини енгил қилди.

Пахтачиликда илғор агротехника усулларидан дадиллик билан фойдаланиш юқори ҳосил етиштиришда муҳим омил бўлди. Баҳорда район бўйича 3872 гектар ерга чигит режа сими ёрдамида квадрат-уялаб экилди. Умумий майдоннинг 12 минг 559 гектаридаги ғўза қатор оралари узунасига ҳамда кўндалангига ишланди.

Ўртоқ Н. С. Хрушчев айтганидек пахта мамлакатимиз учун олтиндан ҳам қиммат хомашё ҳисобланади. Биз қанчалик кўп ва арзон пахта етиштирсак, давлатимизнинг куч-қудрати янада ошади, халқимизнинг ҳаёти фаровон бўлади. Районимиз меҳнаткашлари бу оддий ҳақиқатни жуда яхши биладилар. Шунинг учун ҳам ҳар бир пахтакор мўл ҳосил етиштириш йўлида жон фидо қилиб ишлади. Районимиз пахтакорларининг катта ғалабасига ўртоқ А. Мираҳмедов раислик қилаётган «Коммунизм» колхозининг меҳнаткашлари муносиб ҳисса қўшдилар. Бу хўжалик пахтакорлари районда биринчи бўлиб йиллик планни бажарган эдилар. Улар йиғим-терим суръатини сира бўшаштирмай ўз устларига олган социалистик мажбуриятларини ҳам шараф билан адо этдилар. Колхозда умумий майдоннинг ҳар гектаридан ўрта ҳисобда 25 центнердан ҳосил кўтарилиб, она-Ватан олдидаги ваъда шараф билан бажарилди. Ватанпарвар пахтакорлар шу кунларда Ўзбекистон партия ва ҳукуматининг республикамиздаги барча меҳнаткашларга қарата чиқарган Мурожаатига жавобан қолган ҳосилнинг бирон чигитини ҳам нестнобуд қилмай тезроқ йиғиштириб олиш учун курашни кучайтираётирлар.

Энгельс номли колхоз илгарилари райондаги қолоқ хўжаликлардан бири ҳисобланарди. Кейинги йиллар ичида колхоз қаддини ростлай бошлади. Мана бу йил колхознинг меҳнатсевар пахтакорлари йиллик планни районда иккинчи ўринда бажардилар. Шунингдек районимизнинг машъал хўжалиги ҳисобланган, агроном ўртоқ М. Пўлатов раислик қилаётган «XXI партсъезд» колхози аъзолари ҳам бу йил катта ғалабани қўлга киритдилар. Колхозда ҳар гектар ердан ҳозиргача 28 центнердан ҳосил олинди. Юқоридаги колхозларнинг азаматлари шу кунгача мажбурият ҳисобига хирмонга бирнеча ўн тоннадан пахта тўкдилар.

Шу нарса қувончлики, район хўжаликларида энг кўп меҳнат талаб қиладиган пахта териш ва уни ташишни механизациялаш соҳасида бу йил олдинга дадил қадам ташланди. Етиштирилган ҳосилнинг машиналар билан териб олинишида механик-ҳайдовчиларимиз айниқса жонбозлик кўрсатиб ишладилар. «Оқ олтин» далаларимизда мавсум давомида 137 та «зангори кема» жавлон урди. Улар билан район бўйича етиштирилган умумий ҳосилнинг 6 минг тоннаси териб олинди. Карл Маркс номли колхоздан Эргаш Райимқулов, «XXI партсъезд» колхозидан Турсуной Раимова, «Москва» колхозидан Турсуной Йўлдошева, «Қизил Октябрь» колхозидан Саодат Турдиалиева сингари моҳир механик-ҳайдовчиларимиз ўз агрегатлари бункеридан 100—150 тоннадан пахта тўкдилар. Яна шу нарса қувончлики, район хўжаликлари пахтани қоп-қанорсиз ташиш планини ҳам ортиғи билан адо этдилар. Тайёрлов пунктларига 23 минг 569 тонна ҳосил ана шу прогрессив усулда етказиб берилди.

Пахтачиликда механизациядан ана шундай самарали фойдаланилганлиги натижасида кўпчилик хўжаликларда колхозчиларнинг олаётган иш ҳақлари анча юқори бўлмоқда. Бундан ташқари ҳосилнинг таннархи камаймоқда.

Пахтадан мўл ҳосил етиштириш ва уни йиғиб-териб олишда коммунист ва комсомолларимиз авангардлик кўрсатиб ишлаяптилар. Бу соҳада «Ўзбекистон ССР 30 йиллиги» (раиси И. Аҳмедов, партия ташкилотининг секретари Х. Бўлисбоев), Карл Маркс номли (раиси Х. Салимов, партия ташкилотининг секретари М. Абдуллаев ўртоқлар) ва «Қизил Октябрь» (раиси Ж. Очилов, партия ташкилотининг секретари М. Аҳмедов ўртоқлар) колхозларининг иши мақтовга лойиқ. Бу хўжаликларда йиғим-терим палласида кўпчилик коммунист ва комсомоллар этак тутиб пахта теришди. Коммунистлар бошлиқ бўлган бригадаларда иш айниқса намунали ташкил этилди.

Киров номли колхознинг Социалистик Меҳнат Қаҳрамони машҳур механизатор Турсуной Охунова бошлиқ бригадасининг пахтакорлари 100 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 50 центнердан ҳосил кўтариш учун курашиб, шу кунгача ҳосилдорликни 46 центнерга етказдилар. Турсунойнинг ўзи тўрт қаторли терим машинаси билан 290 тоннадан ортиқ пахта терди. Худди шунингдек юқори ҳосил етиштиришда Карл Маркс номли колхознинг Истат Хўжаева, «Коммунизм» колхозининг Тўйдимурод Дўсонов, Ленин номли колхознинг Мамаражаб Сатторов ва бошқа қатор бригадаларининг аъзолари бошқаларга ўрнак бўлдилар. Бу бригадаларда ҳосилдорлик 35—40 центнерданга етди.

Районимизда йиғим-терим мавсуми бошланиши биланоқ кўпмингкилограммчилар ҳаракати кенг қулоч ёйдирилди. Чеварларнинг меҳнати ҳам самарали бўлди. Жумладан ҳозир Яхшигул Жумбоева, Ҳосият Усмонова, Ўғилой Сотиболдиева, Қаноат Умарова, Холдон Сафарова, Турғуной Сотиболдиева, Турғуной Фозилова, Мелихон Эрматова, Рашида Башкирова сингари юзлаб теримчиларимизнинг номларини районимизда ҳурмат билан тилга олинади, ҳамма танийди. Бу чеварларнинг ҳар бири ҳозиргача 10—15 тоннадан пахта тўкдилар.

Далаларимизда ҳали ҳосил бор. Пахтакорларимизнинг ҳиммати ҳам чакки эмас. Улар Хоразм область пахтакорларининг республикамиздаги барча меҳнаткашларга қарата ёзган очиқ Хатига жавобан қолган ҳосилни ердан батамом йиғиштириб олиш, давлатга яна 2 минг тонна пахта сотиб, ҳосилдорликни гектар бошига 25 центнерга етказиш учун астойдил ғайрат қилаётирлар.

М. КАМОЛОВ,
Чиноз район партия комитетининг секретари.

С. ЭГАМБЕРДИЕВ,
район ижроия комитетининг раиси.

Техника — бел қуввати

Ҳа, худди шундай. Техника деҳқоннинг дўсти, унинг бел қуввати бўлиб қолди. Мен раҳбарлик қилаётган трактор-далачилик бригадаси аъзолари бу йил техникага суянган ҳолда ишлаб, қувончли натижани қўлга киритдилар.

Ўтган йили бригадада ҳосилдорлик гектар бошига 16 центнерни ташкил этган эди. Бунинг устига пахтанинг таннархи анча юқори бўлган эди. Чунки, бригадада техникадан унчалик яхши фойдаланилгани йўқ.

Бригадага бошлиқ бўлиб тайинланганимдан кейин колхозчилар билан бафуржа гаплашиб олдим. Уларга техниканинг роли тўғрисида анча тушунтирдим. Шунда баъзилар:

— Э, синглим, ер шароитимиз чатоқ. Икки томонлама культивация қилиб бўлмайди, — дейишди.

— Агар астойдил киришсак, — дедим уларга ишонч билан, — айтганимиз бўлади. Мана бу йил кўрасизлар. Механизациядан кенг фойдаланиб, мўл, арзон пахта етиштирамиз.

Ерни экишга тайёрлашдан бошлабоқ техникани ишга солдик. 45 гектар ернинг ҳаммасига чигитни 60х50 схемасида экдик. Бу ишда ҳам бизга техника мададкор бўлди.

Бригадамизда ҳар бир ишловчига 3 гектардан ортиқ майдон тўғри келади. Кўриниб турибдики, техникасиз қўл кучи билан мўл ҳосил етиштириш анча қийин гап. Шу туфайли биз деярли барча агротехника тадбирларини техника ёрдамида ўтказдик. Ўзим ҳамда умр йўлдошим Тошбой Даминов билан биргаликда чигит экиш, ғўза парвариши даврида агрегатларни усталик билан ишлатдик. Колхозчиларимиз техниканинг қудратига тўла ишонч ҳосил қилдилар. Чунки, парвариш даврида қатор оралари икки томонлама культивация қилинганлиги сабабли кетмон даладан улоқтириб ташланди.

Йиғим-терим даврида ҳам техникадан фойдаландик. Ўзим «Зангори кема» бункеридан 50 тоннадан зиёдроқ «оқ олтин» тўкдим.

Бригадамизда ҳосилдорлик 26 центнерга етди. Бу, планда белгиланганидан 3 центнер кўпдир. Хоразмлик пахтакорларнинг очиқ хатини ишлаб чиққан бригадамиз азаматлари қолган ҳосилни тезроқ йиғибтериб олиш учун курашни кун сайин кучайтираётирлар. Йиғим-терим мавсуми бошидан бери ғайрат билан ишлаётган Умри Абдуҳакимова, Назира Туроббоева, Комила Дадажонова сингари чеварларимиз шу кунларда ҳам шижоат кўрсатиб, меҳнат қилаётирлар.

Биз ҳосилдорликни гектар бошига 28 центнерга етказиш учун бел боғлаганмиз. Бу, албатта бўлади.

Турсуной ЙЎЛДОШЕВА,
«Москва» колхози трактор-далачилик бригадаси бошлиғи.

Қўшимча мажбурият ҳам бажарилди

Районимиз пахтакорлари жонажон Коммунистик партия Марказий Комитетининг ноябрь Пленумини меҳнатда юқори кўрсаткичлар билан кутиб олдилар. Улар Пленум шарафига бошланган умумхалқ мусобақасида актив қатнашиб, 20 ноябрда ўз зиммаларига олган қўшимча мажбуриятларини ҳам шараф билан бажардилар. Шу кунгача давлат омборига 18 минг 180 тонна «оқ олтин» тўкилди. **Бу, ўтган йилнинг шу давригача топширилган ҳосилдан 3139 тонна, аввалги мажбуриятдагига нисбатан 2 минг тонна кўпдир.**

Пахтакорларимизнинг бундай ютуқни қўлга киритишларида техниканинг ҳиссаси катта бўлди. Район хўжаликларида пахтани машинада териш плани 141 процент бажарилди. Етиштирилган ҳосилнинг 15 минг 269 тоннаси тайёрлов пунктларига қоп-қанорсиз ташиб берилди. Бу, умумий ҳосилнинг 80,4 процентини ташкил этади.

Районимиз меҳнаткашлари бу йил давлатга қимматбаҳо техника экини бўлган каноп пояси етказиб беришда ҳам астойдил ишладилар. Шу кунга қадар давлатга 137 минг тонна каноп пояси сотилди. **Бу, аввалги мажбуриятимизга нисбатан 17 минг тонна кўпдир.** Ҳали далаларимизда пахта ҳам, каноп ҳам бор. **Мусобақани кенг қулоч ёйдирган колхозчилар, совхозларнинг ишчилари давлатга яна 500 тонна пахта ва 10 минг тонна каноп пояси сотиш мажбуриятини олдилар.**

Шунингдек, районимиз хўжаликлари давлатга пилла сотиш планини 101,1, жун сотиш планини 117,3, гўшт сотиш планини 102,9, тухум сотиш планини 115,1, сабзавот сотиш планини 103 процент қилиб адо этдилар. Сут сотиш плани 1 декабргача бажарилади.

Партиямиз Марказий Комитетининг Пленумида ҳаётий масала — ишлаб чиқаришга партия раҳбарлигини янада яхшилаш масаласи муҳокама қилинаяпти. Районимиз меҳнаткашлари жонажон партиямиз белгилаётган тадбирларни чин кўнгилдан маъқулламоқдалар.

С. ТОИРОВ,
Қуйи Чирчиқ район партия комитетининг секретари.

И. ЛИ,
район ижроия комитетининг раиси.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИДА

Теримда ресурслардан тўла фойдаланайлик

Яқинда область партия комитети бюроси Оққўрғон ва Бўка районларининг колхоз ҳамда совхозлари пахта йиғим-теримида меҳнат ресурсларидан қониқарсиз фойдаланаётганлиги масаласини муҳокама қилди.

Область партия комитети бюроси қайд қиладики, Оққўрғон ва Бўка районларининг раҳбарлари суръатнинг бўшаштириб юборилишига йўл қўйдилар ва йиғим-теримда масъулиятсизлик ҳамда уюшқоқсизлик ҳоллари рўй бераётганлиги билан муросасозлик қилмоқдалар.

23 ноябрга қадар Оққўрғон райони бўйича пахта тайёрлаш плани атиги 62,73 процент ва Бўка райони бўйича 75,33 процент бажарилди. Бу районларнинг барча хўжаликлари ҳам область бўйича деярли энг қолоқ ҳисобланадилар. Айниқса, Оққўрғон районидаги Калинин номли, Ленин номли, «Октябрь 40 йиллиги», Карл Маркс номли, Куйбишев номли колхозлар ва «Оққўрғон» совхози, Бўка районидаги «XX партсъезд», «Ленинобод», Ленин номли, «XIX партсъезд» ва «Бўка» совхозлари теримда судралмоқдалар.

Йиғим-терим ишларининг бунчалик бўшаштириб юборилганлигига сабаб шуки, бу районларнинг кўпчилик колхоз ва совхозларида теримга ишчи кучларини сафарбар қилиш мутлақо қониқарсиз аҳволда.

Оққўрғон ва Бўка районларида ноябрь ойининг бошларидан буён пахта териш машиналари ишламайди, шунингдек кўрак териш машиналарининг иши ҳам ёмон ташкил этилган.

Бу районлардаги биронта хўжаликда ҳам белгиланган колхозчи ва совхоз ишчисини теримга жалб қилиш топшириғи бажарилмайди, кўпгина теримчилар эса кундалик терим нормасини адо этмайдилар.

Меҳнатда кўтаринкилик йўқлиги ва кўрак териш техникаларидан унумсиз фойдаланилаётганлиги туфайли бу районларда пахта териш ва тайёрлаш юзасидан белгиланган давлат плани барбод бўлмоқда.

Район партия комитетлари ва район ижроия комитетлари колхоз ва совхозларда ишнинг бориши — далаларни ҳосилдан батамом тозалашни атрофлича контроллик қилмаётирлар, натижада нобудгарчиликка йўл қўйилмоқда.

Бу камчиликлар шунинг учун ҳам рўй бермоқдаки, Оққўрғон район партия комитетининг биринчи секретари Каримов, район ижроия комитетининг раиси Айтқулов ва Бўка район партия комитетининг биринчи секретари Обидов, район ижроия комитетининг раиси Қодиров ўртоқлар пахта териш машиналаридан унумли фойдаланиш ва пахта йиғим-теримига топшириқда белгиланган колхозчилар ва совхоз ишчиларини жалб қилиш юзасидан чора ва тадбирларни ўз вақтида амалга оширмадилар.

Область партия комитетининг бюроси Бўка районининг биринчи секретари ўртоқ Обидовга йиғим-терим ишлари суръатининг қониқарсиз эканлиги, район пахта ва кўрак теришга область партия комитети топшириғида белгиланган кишиларни жалб қилишни барбод бераётганлигини кўрсатиб ўтди.

Оққўрғон районида область партия комитетининг теримга кишиларни жалб қилиш топшириғи бажарилмаётганлиги, пахта тайёрлаш ва давлатга топшириш қониқарсиз ташкил этилганлиги учун район партия комитетининг биринчи секретари И. Каримов, район ижроия комитетининг раиси Д. Айтқулов ўртоқларни ишдан олиб ташлаш лозим эди, бироқ уларнинг пахта йиғим-терими соҳасидаги қониқарсиз аҳволни тез кун ичида тузатамиз деб ишонтириб айтган ваъдаларини ҳисобга олиб, область партия комитети бюроси Каримов ва Айтқулов ўртоқларга виговор эълон қилди.

Область партия комитетининг бюроси Оққўрғон ва Бўка район партия комитетларининг зиммасига далада бор ҳосилнинг бир грамминиинг ҳам нобуд қилинишига йўл қўймасдан териб олиш ва давлатга топширилишини таъминлаш вазифасини юклади. Шу мақсадда:

— пахта теримига меҳнатга қобилиятли барча колхозчилар ва совхоз ишчилари ва қишлоқ аҳолисини жалб қилиш;

— кўрак териш машиналаридан ҳамма ерда унумли фойдаланиш;

— кўсак чувиш машиналарининг кечасию-кундузи ишлашини ташкил қилиш, бунда пахта нобудгарчилигига сира йўл қўймаслик;

— областнинг барча хўжаликларига далаларни ғўзапоядан тозалашни ташкил этиш ва ишни конвейер усулида уюштириш ва шу йўл билан далаларни тезроқ тозалаб шудгорлашга тахт қилишни тавсия этиш;

— пахта йиғим-терими ва далаларни ҳосилдан тозалаш ишларида катнашаётган колхозчилар, совхоз ишчилари ва ёрдамчиларга рағбатлантирувчи ҳақ тўлашни йўлга қўйиш зарур.

Йиғим-терим ҳар қандай об-ҳаво шароитида ҳам давом эттирилиши керак. Мана шуни ҳисобга олиб колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари мавжуд сушилка хўжаликларини тўла ишга тушириш юзасидан зарур чораларни кўрсинлар.

БОЛГАР ДЎСТЛАРИМИЗ ТОШКЕНТДА

22 ноябрь кечқурун Тошкентга Болгариянинг йирик саноат ва қишлоқ хўжалик районларидан бири — Хасков округи делегацияси келди.

Делегация составида округ Советининг раиси Г. Корсанов, округ партия комитетининг қишлоқ хўжалиги бўйича секретари Г. Георгиев, электрлаштириш ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш бўйича бирлашма бошлиғи Г. Митев, округ Советининг саноат бошқармаси бошлиғи Б. Вакрилов, округ партия комитетининг агитация ва пропаганда бўлими мудири Д. Нановски, қишлоқ хўжалик кооперативининг пахта звеноси раҳбари Д. Тонева ўртоқлар бор.

Аэродромда болгариялик меҳмонларни область партия комитетининг биринчи секретари М. Абдураззоқов, область ижроия комитетининг раиси Э. Т. Шайхов, область партия комитетининг секретарлари С. М. Веселов, Х. Р. Мусахонова ва областнинг партия ҳамда совет ходимлари кутиб олдилар.

23 ноябрь эрталаб болгариялик меҳмонлар «Ташсельмаш» заводида бўлдилар. Корхона директори Е. А. Белов болгар ўртоқларга пахта териш машинасини ишлаб чиқариш қандай ташкил қилиниши ҳақида ҳикоя қилиб берди.

1962 йилда 6 минг машина ишлаб чиқарилади. 1964 йилга бориб эса завод 10 минг терим агрегати тайёрлаб беради.

Меҳмонлар завод раҳбарларига кўпгина саволлар бердилар. Улар ишнинг ташкил этилиши, иқтисодий кўрсаткичлар, янги технологиянинг жорий қилиниши, конструкторлик бюросининг фаолияти билан қизиқдилар.

Меҳмонлар заводдаги энг йирик-йиғув цехининг иши билан атрофлича танишдилар. Улар жўнатишга тахт қилиб қўйилган машиналарни кўрдилар. Механиклар бу агрегатларнинг ишини намойиш қилдилар.

— Яхши машина! — деб айтишди болгариялик ўртоқлар.

Хасков округида кўпдан буён пахта етиштирилади. Деҳқонлар бу йил планни муваффақиятли бажардилар, лекин ҳосилдорлик унчалик кўп эмас, ҳар гектаридан 10 центнердан ҳосил олинди. Ҳозир далаларни сув билан таъминлаш учун каналлар қурилмоқда, бу тадбир ўзлаштирилмаган ерлардан янги массивларни ўзлаштириш имкониятини беради ва пахта ҳосилдорлигини кескин ошириш мумкин бўлади. Болгариялик дўстлар тез вақт ичида бизнинг далаларда ҳам ана шундай машиналар пайдо бўлади, деб умид билдирдилар.

Заводнинг ишчилари, инженер-техник ходимлари болгариялик дўстларни самимий кузатиб қолдилар.

Кундузи болгар делегациясини область партия комитетининг секретари ўртоқ М. Абдураззоқов қабул қилди. У меҳмонларга область меҳнаткашларининг ҳаёти, уларнинг етти йиллик планларини бажариш йўлидаги курашлари ҳақида ҳикоя қилиб берди.

Қабул вақтида болгариялик меҳмонлар ҳам сўзга чиқиб, Хасков округи меҳнаткашларининг турмуши ва ишлари, Болгария саноати ва қишлоқ хўжалигининг муваффақиятлари ҳақида гапириб бердилар. Улар саноат ва қишлоқ хўжалик органларининг хўжаликка раҳбарлик қилиш бўйича иш тажрибаларини ўртоқлашдилар.

Куннинг иккинчи ярмида болгариялик дўстлар шаҳарнинг диққатга сазовор жойлари билан танишдилар. Чилонзордаги янги уй-жой массивини бориб кўрдилар, Революция музейида бўлдилар. Кечқурун улар Ҳамза номли театрда «Фурқат» спектаклини кўрдилар.

Суратда: делегация аъзоларини Тошкент аэропортида кутиб олиш пайти.

А. Абалян фотоси.

Совхозда биринчи бўлиб

Бекобод районидаги 1-«Далварзин» совхозининг 6-бўлим ишчилари йиғим-терим ишларини уюшқоқлик билан ўтказиб, КПСС Марказий Комитети ноябрь Пленуми шарафига социалистик мусобақани кучайтириб, яхши натижаларга эришдилар. Бўлим коллективи совхозда биринчи бўлиб пахта тайёрлаш планини бажарди.

Ҳосил мўл бўлган эди. Шу туфайли 680 гектар ернинг ҳар гектаридан 28 центнердан пахта йиғиб олинди. Механизаторлар, айниқса, ғайрат кўрсатиб ишладилар. Пўлат агрегатлар билан 367 тонна «оқ олтин» териб топширдилар.

Бўлимнинг ўртоқ Қаюмов бошлиқ бригадаси энг юқори кўрсаткичга эришди. Бу ерда ҳар гектар ердан олинган ҳосил 32 центнерданга тўғри келади.

План бажарилганидан кейин ҳам бўлимда йиғим-терим давом этмоқда. Илғорлар планидан ташқари яна 150 тонна пахта топшириш учун курашмоқдалар.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

«Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони Сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси.
Р. 13969. Нашр. Р. 1730.